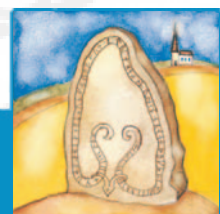

MILJÖMÅLSINDIKATORER FÖR KOMMUNALA PLANBESTÄMMELSER

En studie av indikatorsystem för uppföljning av
delmål 2 inom miljömålet God bebyggd miljö

MILJÖMÅLSINDIKATORER FÖR KOMMUNALA PLANBESTÄMMELSER

En studie av indikatorsystem för uppföljning av
delmål 2 inom miljömålet God bebyggd miljö

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284-8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås
Tel 021-19 50 00 Fax 021-19 51 35 E-post lansstyrelsen@u.lst.se

Text: Anna Ahlberg, utredare och författare, Västmanlands läns museum.

Arbetsgrupp: Anna Ahlberg, Eva Waldén-Selin, Patrick Björklund.

Referensgrupp: Eva Waldén-Selin och Patrick Björklund Länsstyrelsen i Västmanlands län, Otto Ryding Boverket, Charlotte Hamilton Riksantikvarieämbetet, Jan-Helmer Gustavsson Länsstyrelsen i Uppsala län, Pernilla Nordström Länsstyrelsen i Stockholms län, Agneta Åkerlund Länsstyrelsen i Södermanland, Jonas Jansson och Elisabeth Karlsson Länsstyrelsen i Örebro län.

INLEDNING

Bakgrund	7
Syfte och Mål	7
Metod och avgränsning	8
Disposition	8

FALLSTUDIE

Inledning	11
Identifiering av detaljplaner med skyddsföreskrifter	11
Identifiering av givna bygglov på planer med skyddsföreskrifter	12
Fältstudie	13
Sammanställning, skapande och applicering av indikator samt rapportsammanställning	14
Beräknad tidsåtgång och antikvarisk kompetens	14
Möjligheter i PBL att tillvarata kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	15
<i>Allmänt</i>	15
<i>Olika planbestämmelser</i>	15

INDIKATORSTUDIE

Inledning	19
Indikator 1 - Kulturmiljöindikator	20
Indikator 2 - Detaljplaneindikator	21
Indikator 3 - Bygglovsindikator	23
Indikator 4 - Förvanskingsindikator	24
Redovisningsmetod för indikatorernas resultat	25
Sammanställning av fallstudiens indikatorvärden	28
<i>Indikator 1 – Kulturmiljöindikator</i>	28
<i>Indikator 2 – Detaljplaneindikator</i>	29
<i>Indikator 3 – Bygglovsindikator</i>	29
<i>Indikator 4 – Förvanskingsindikator</i>	30
<i>Sammanställning av indikatorvärden för indikator 2 - 4</i>	30
<i>Medeltal</i>	31
Analys och sambandskedja	31
<i>Jämförelse mellan indikator 1 och 2</i>	31
<i>Jämförelse mellan indikator 2 och 3</i>	33
<i>Jämförelse mellan indikator 3 och 4 samt 2 och 4</i>	33
Sammanfattning - Sambandskedja indikator 1 till 4	34
Reflektioner och utvärdering	35

SAMMANFATTNING 37

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Käll- och referenslitteratur 39

Arkiv 40

**BILAGA 1:
SAMMANSTÄLLNING AV FALLSTUDIE** 41

INLEDNING

Bakgrund

Enligt regeringens proposition 2004/05:150 föreslås delmål 2 för miljömålet God bebyggd miljö ändras till följande nya lydelse: Bebyggelsens kulturhistoriska värden skall senast år 2010 vara identifierade och ha en långsiktigt hållbar förvaltning. I den nya formuleringen utgår texten om ett program för skydd av de kulturhistoriska värdena. Anledningen är att detta mål täcks in av delmål 1 om planeringsunderlag, vari det slås fast att fysisk planering och samhällsbyggande senast 2010 skall grundas på program och strategier för hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas. Regeringen anser att delmål 2 är en precisering av och fördjupning av delmål 1 vad avser kulturhistorisk värdefull bebyggelse.

Enligt propositionen 2004/05:150 är kommunernas arbete och strategiska ställningstaganden avgörande för en långsiktigt hållbar förvaltning. En mycket stor del av de beslut som rör den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen fattas på kommunal nivå. Detta innefattar bland annat formulerandet av skydd i detaljplaner för byggnader med höga kulturhistoriska värden samt att säkerställa dessa värden vid bygglovgivning. I begreppet förvaltning läggs både skapande av skyddsregleringar men även skapande och spridande av förståelse och kunskap kring bebyggelsens värden.

I och med den ändrade formuleringen har de befintliga indikatorerna, som är kopplade till God bebyggd miljö, begränsade möjligheter att mäta delmålet. Vidare saknas en användbar indikator som i sin helhet kan mäta det nya delmålet.

Kulturmiljöenhet på Länsstyrelsen i Västmanlands län har formulerat ett förslag till en ny indikator som delvis kan mäta skyddsregleringsfunktionen som finns inbegripen i delmålet formulerad ”en långsiktig hållbar förvaltning”. Den föreslagna indikatorn avser utvisa om den kan användas som mätredskap för delar av det nya förvaltningsmålet. Västmanlands läns museum har därför fått i uppdrag av Länsstyrelsen i Västmanlands län att utföra en studie som skall utveckla den föreslagna indikatorn samt undersöka om den kan nyttjas som mätredskap för delar av det nya förvaltningsmålet. Föreliggande rapport är en redovisning av denna studie.

Syfte och mål

Studiens syfte är att föreslå och testa en indikator som gör det möjligt att mäta måluppfyllelsen vid bedömningen av kommunala planbestämmelser vid bygglov utifrån miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö och delmål 2, kulturhistorisk värdefull bebyggelse. Vidare innefattar uppdraget att studera hur planbestämmelserna tolkats i bygglovgivning. Denna studie har därför inriktats mot skyddsregleringsfunktionen av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt Plan- och bygglagen (PBL 1987:10).

Ett önskat delresultat av undersökningen är möjligheten att kunna utläsa om det finns kvalitativa tolkningsskillnader mellan de kommuner som har antikvarisk kompetens eller inte. Vidare är målsättningen att studien ska besvara frågor som huruvida bestämmelsernas utformning är tillräcklig för att skydda kulturmiljön i förhållande till de utpekade kulturhistoriska värdena samt huruvida de antagna planbestämmelsernas skyddsnivå är tillräcklig.

Om indikatormetoden visar sig kunna fungera är målsättningen att metoden ska kunna användas nationellt inom landet som en gemensam mätmetod.

Metod och avgränsning

Studien omfattar två etapper med såväl kvantitativt som kvalitativt baserade moment. I etapp ett har ett antal kommunala detaljplaner med bestämmelser som föreskriver skydd för kulturhistorisk värdefull bebyggelse identifieras och valts ut. Därefter har bygglov som rör den skyddade bebyggelsen i de utvalda planerna identifierats. Därpå har en granskning av planbestämmelsernas efterlevnad vid beslutade bygglov skett, varpå fältbesiktningar av de utvalda objekten genomförts. Syftet med dessa har varit att avläsa utförandet av lovbeslutet samt att se om kulturvärdena kan anses vara långsiktigt hållbart förvaltade med de givna skyddsregleringarna.

Etapp två omfattar analys av det material som tagits fram i etapp ett samt ett försök till formulering av fyra indikatorer (Kulturmiljöindikator, Detaljplaneindikator, Bygglövsindikator och Förvanskningssindikator) som skall mäta måluppfyllelsen av förvaltningsmålet. Etapp två inleds med en jämförelse mellan de valda planerna med planbestämmelser och de av kommunerna antagna kulturmiljövårdsprogrammen. Syftet är att se om bestämmelsernas utformning är tillräckliga för att skydda kulturmiljön i förhållande till de utpekade värdena samt att analysera om planbestämmelserna har en tillräckligt detaljerad skyddsnivå. Därefter sker en utvärdering som sammanställs i en rapport. I etapp två ingår även att utarbeta och föreslå en metod för att kvantifiera och se om man kan mäta måluppfyllelsen. I denna etapp ingår även beräkning av resursåtgång för indikatorns ibruktagande och användande samt att föreslå redovisningsmetod för eventuell indikator.

Denna studie har inriktats mot skyddsregleringsfunktionen av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt PBL och fokuserar därför strikt på de kulturhistoriska värdena i den fysiska miljön. Ingen hänsyn här därför tagits vid bedömningar till andra styrande intressen som kan vara av stor vikt och utöva stark påverkan på det faktiska resultatet vid exempelvis planläggning. Studien har således ett snävt angreppssätt.

Studien har sin geografiska utgångspunkt i Västmanlands läns elva kommuner och målsättningen är att studien skall omfatta elva detaljplaner eller områdesbestämmelser, det vill säga en detaljplan från varje kommun. Varje detaljplan eller områdesbestämmelse ska innehålla bestämmelser som berör kulturhistorisk värdefull bebyggelse. För varje utvald plan ska som mest tio bygglov rörande den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen studeras. Studien har varit begränsad till elva veckors arbete där etapp 1 omfattat sju veckors arbete och etapp 2 fyra veckor. Inledande kriterier för konstruktionen av indikatorn har varit att ett genomförande av den skall vara tids- och kostnadseffektivt samt att den skall vara relativt enkel att genomföra.

Disposition

I föreliggande rapport redovisas de resultat som framkommit vid utförandet av denna studie. Rapporten har delats in i två moment, fallstudie och indikatorstudie. Inledningsvis redogörs för fallstudiens olika moment och ge-

nomförandesätt samt framkomna resultat. Här presenteras även de planbestäm-
melser och möjligheter som PBL ger för att tillvarata kulturhistorisk värdefull
bebyggelse inom detaljplanelagt område och som även varit utgångspunkt för
denna studie. Likaså återfinns här en beräkning av resursåtgången för genom-
förandet av indikatorstudien. Därefter redogörs för indikatorstudien och här
presenteras förslag till indikatorer och dess möjligheter att mäta förvaltnings-
målet. Här beskrivs även olika redovisningsmetoder för indikatorerna. Därefter
appliceras de föreslagna indikatorerna på fallstudien och en analys görs av de
framkomna resultaten. Rapporten avslutas med en sammanfattning och diskus-
sion kring projektet och dess resultat. Som bilaga återfinns en sammanställning
av studiens samtliga detaljplaner och bygglov samt ytterligare information som
framkommit under studien. Bilagan skall enbart betraktas som en redovisning
och skall inte ingå i de resultat som redovisas hos RUS.

FALLSTUDIE

Inledning

Denna studie omfattar fyra övergripande moment, arkivsök, fältstudie, utarbetande av indikatorer samt sammanställning av resultat i rapport. Fallstudien kan i stort sägas omfatta tre av dessa moment. Nedan redogörs för arbetsgången för dessa moment samt för de resultat som de genererat. Därefter görs en tidsuppskattning av projektet som helhet samt för ett eventuellt genomförande av en liknande studie. Kapitlet avslutas med en redogörelse för de planbestämmelser och möjligheter som ges i PBL för att tillvarata bebyggelse med kulturhistoriska värden. Denna redogörelse utförs på grund av att indikatorstudien har sin utgångspunkt i skyddsregleringsfunktionen i PBL.

Identifiering av detaljplaner med skyddsföreskrifter

Det första och inledande steget i studien innebär identifiering av detaljplaner som innefattar någon typ av skyddsbestämmelse för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Vid detta första och inledande steg beslutades om ett antal huvudkriteriet vid urvalet av planerna:

- Detaljplanen skall innefatta planbestämmelser som reglerar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- Detaljplanen skall ha vunnit laga kraft tidigast 1999.
- Detaljplanen skall återfinnas inom ett område som omfattas av ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram.

Samtliga planer som vunnit laga kraft återfinns i Länsstyrelsen i Västmanlands läns planarkiv. För att kvalitetssäkra urvalet kontaktades även länets samtliga kommuner med en förfrågan om en lista på gällande planer antagna sedan 1997. Vid arkivgenomgången kunde då en parallell granskning ske. Sammantaget studerades ca 320 planer. I några kommuner fick man gå längre tillbaka än 1999 för att överhuvudtaget hitta någon plan innefattande en skyddsföreskrift. Det kan konstateras att ingen områdesbestämmelse var aktuell för studien. Däremot förekommer en del ändringar av detaljplaner (Ädp). Av de 320 planer som studerades, antagna mellan åren 1999-2005, innehöll 59 planer skyddsföreskrifter. Flest antal detaljplaner har antagits i Västerås kommun, Sala kommun och Fagersta kommun. I några av länets kommuner har färre än tio planer antagits sedan 1999. I de kommuner som antagit flest planer återfinns också flest planer med skyddsbestämmelser. I länets samtliga kommuner utom en har det under tidsperioden antagits detaljplaner med någon typ av planbestämmelse för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse under perioden 1999 - 2005. Enligt undersökningen har samtliga kommuner utom tre antagit färre än fem planer med skyddsbestämmelser under perioden 1999-2005. Antal detaljplaner med bestämmelser för kulturhistorisk värdefull bebyggelse per kommun, antagna under perioden 1999 – 2005, redovisas i nedanstående tabell.

Antal detaljplaner med bestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse per kommun perioden 1999 – 2005.

Kommun	Antal dp med planbest. som reglerar kult.hist. bebyggelse
Arboga kommun	1
Fagersta kommun	7
Hallstahammars kommun	2
Heby kommun	1
Kungsörs kommun	3
Köpings kommun	3
Norbergs kommun	0
Sala kommun	13
Skinnskattebergs kommun	1
Surahammars kommun	3
Västerås kommun	25
Summa:	59

Identifiering av givna bygglov på planer med skyddsföreskrifter

Studiens andra steg innebar identifiering av givna bygglov på max elva detaljplaner (en per kommun) som innehåller bestämmelser för kulturhistorisk värdefull bebyggelse. Ytterligare ett urval inom de 59 identifierade detaljplanerna genomfördes. Urvalet utfördes utifrån om planområdet återfinns inom ett i det kommunala kulturmiljövårdsprogrammet utpekade område samt om det beviljats bygglov på den i planen reglerade bebyggelsen. En målsättning med studien var att få en geografisk spridning i hela länet och det var därför viktigt att så många kommuner som möjligt kunde delta. En annan målsättning har varit att försöka sprida urvalet av planer med hänseende av vilken typ av bebyggelse planen omfattar. Likaså kan det ses som motiverat att få en spridning när det gäller skyddsnivån och skyddsformuleringen.

För att identifiera de givna byggloven kontaktades återigen kommunerna med en förfrågan om en förteckning över givna bygglov på de fastigheter med planbestämmelser som reglerar det kulturhistoriska värdet och som omfattas av detaljplanerna. Byggloven skall ha beviljats efter att planen vunnit laga kraft eller i samband med detta. Förteckningen innehöll uppgifter om vad bygglovets omfattade och när bygglovets var beviljat. Vid denna första efterforskning kontaktades de kommuner som hade få detaljplaner med skyddsföreskrifter. Det kunde då konstateras att det för flera av de identifierade detaljplanerna inte beviljats några bygglov på den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, vilket i sig är ett intressant resultat. Detta medför dock att ett flertal kommuners detaljplaner föll bort i studien och att andra kommuner får delta med flera detaljplaner.

Ett annat resultat var att endast ett fåtal av de antagna detaljplaneområdena med skyddsbestämmelser sammanföll med områden utpekade i kommunala kulturmiljövårdsprogram. Vid planprocessen har man i dessa fall alltså gjort en kulturhistorisk bedömning av bebyggelsen och utformat planbestämmelser som inte utgår från ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram. Om detta beror på att programmen är för gamla, om miljöerna är för moderna så att de ej är medtagna i programmen eller om områdena vid tidpunkt för antagandet av programmen ej värderades vara kulturhistoriskt värdefull är en fråga som i denna studie ej kan utredas.

De detaljplaner som efter urvalsprocessen studerats och på vilka indikatorerna sedan applicerats presenteras nedan.

Antal detaljplaner (dp) och bygglov som ingår i studien samt antal av dessa detaljplaneområden som återfinns i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram (KMV).

Kommun	Antal dp med planbest. som reglerar kult.hist. bebyggelse	Antal dp.omr i KMV prog.	Antal bygglov
Arboga kommun	-	-	-
Fagersta kommun	2	1	4
Hallstahammars kommun	1	0	1
Heby kommun	-	-	-
Kungsörs kommun	-	-	-
Köpings kommun	2	2	5
Norbergs kommun	-	-	-
Sala kommun	3	0	5
Skinnskattebergs kommun	1	1	1
Surahammars kommun	-	-	-
Västerås kommun	2	1	9
Summa:	11	5	25

Av tabellen kan utläsas att av länets totalt elva kommuner har sex kommuner detaljplaner med bestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse antagna mellan 1999-2005, där det dessutom beviljats bygglov på den skyddade bebyggelsen. Således innebär detta att fem av länets totalt elva kommuner saknar bygglov tagna på planer med skyddsföreskrifter antagna under nämnda period. Detta bortfall medför att några kommuner får delta i studien med flera planer. Av tabellen kan även utläsas att nästan hälften av detaljplanerna återfinns inom ett område som utpekats i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram. Totalt har 25 bygglov studerats.

Efter att detaljplaner och bygglov identifierats genomfördes en arkivstudie där bygglovshandlingar och underlagsmaterial till beslut så som ritningar, skisser och samrådshandlingar togs fram. En stor variation återfinns i hur kommunerna arkiverar och lämnar ut material. Några kommuner har det mesta materialet digitaliserat, andra har materialet filmat på microfilm medan vissa har materialet i akter eller i blandat format. Genom att utföra den första förfrågan angående en förteckning över beviljade bygglov undveks onödigt resande och tid i arkiv för konstaterandet att flera objekt inte var aktuella för denna studie.

I samtliga kommuner har god hjälp erhållits vid arkivsökning. Vissa kommuner tog, trots hög arbetsbelastning, fram materialet och skickade det. Andra kommuner besöktes för att där med hjälp ta fram material från arkiv. Detta är en faktor som naturligtvis påverkar beräkningen av tidsåtgången. Själva arkivmaterialet är också varierande, vissa kommuner arkiverar samrådshandlingar medan andra hanterar dessa som arbetsmaterial. I dessa ärenden skulle information från bygglovshandläggare ha varit värdefullt, till vilket det inte fanns tid till i denna studie. I vissa ärenden erhöles enbart bygglovsansökan och beslut.

Fältstudie

Som en förberedande åtgärd för fältstudien, vilket är ett tredje steg i fallstudien, krävdes en sammanställning av det material som framkommit vid arkivstudierna. Inför fältstudien gick varje plan och bygglov igenom för att studera hur planbestämmelserna tolkats vid bygglovgivningen. I ett flertal av bygglovsbesluten

framgår ej mer än vad beslutet omfattar, var och när. Detta påvisar behovet av en fältstudie vid en sådan här undersökning. Inför fältstudien gick även de kommunala kulturmiljövårdsprogrammen igenom och ställdes i relation till planbestämmelser. Dessa två moment var viktiga för att skapa sig en bild av objekt och miljöer innan fältbesök. För att få ett bra resultat bör arkivmaterialet gås igenom innan fältbesöken och därför rekommenderas det inte att arkivstudier och fältbesök sker vid samma tillfälle. Vid fältbesök fotograferades och dokumenterades miljöer och bebyggelse och framförallt den lovgivna åtgärden. Vid fältarbetet upptäcktes även att flera av de beviljade byggloven ej var genomförda. Svårigheter att undersöka vissa interiörer förekom också. Efter fältstudien krävdes tid för sammanställning och sortering av material.

Sammanställning, skapande och applicering av indikator samt rapportsammanställning

Efter arkiv- och fältstudier återstår att sammanställa och analysera material samt formulera förslag till indikator. Då arkivmaterialet innefattar både planhandlingar samt bygglov var det förhållandevis tidskrävande både att skapa en metod för att sammanställa materialet och att utföra själva sammanställningen samt analysen. Därefter har förslag på indikatorer formulerats vilka sedan applicerats på fallstudien.

Beräknad tidsåtgång och antikvarisk kompetens

Denna studie omfattar elva veckors arbete. Studien har innefattat en fallstudie bestående av arkivsökning, sammanställning av material samt fältstudie. Vidare har studien innefattat utarbetande och formulering av indikatorer samt sammanställande av material och rapport. Utifrån de förutsättningar som getts i Västmanlands län har fallstudien med arkivsökning, sammanställning av material och fältstudien uppskattningsvis tagit cirka sex veckor att utföra. En genomsnittlig tidsangivelse är cirka tre dagar per kommun; en dag arkivsökning, en dag fältarbete samt en dag förberedelse och sammanställning. Tidsåtgången har dock kraftigt varierat från kommun till kommun då den bland annat påverkas av faktorer som mängden bygglovsärenden, hur materialet är arkiverat, hur tillgången till arkiven är liksom kommunernas möjlighet att hjälpa till. Andra faktorer som spelar in är det fysiska avståndet inom länet liksom möjligheter att samordna olika moment inom projektet. Den begränsade tidstillgången har medfört att vissa intressanta moment som troligtvis skulle vara givande för studien har tvingats uteslutas. Om en liknande studie skulle utföras i andra län påverkas tidsåtgången naturligtvis av ovan nämnda faktorer. Det är svårt att beräkna tidsåtgången för studien i ett annat län, men ett genomsnittstal på tre dagar per kommun ger en fingervisning om tidsåtgången

Tanken med studien är att den skall upprepas inom en femårsperiod med samma detaljplaner som underlagsmaterial. Det kommer då visa sig om nya bygglov har beviljats inom detaljplaneområdet eller inte och därmed även hur förvaltningen påverkats. Nya värden tas då fram och sätts i relation till de tidigare.

Ett önskat delresultat av studien har varit att utreda om det kan utläsas några kvalitativa skillnader mellan de kommuner som har antikvarisk kompetens eller de som inte har det. I denna studie har antikvarisk kompetens tolkats som att det motsvaras av att en anställd på kommunen med relevant utbildning, aktivt och i huvudsak arbetar med kulturmiljövårdsfrågor. Idag återfinns detta enbart i två av länets kommuner. Förvisso återfinns kompetensen i flera andra av länets kommuner men de uppfyller inte till fullo den tolkning som gjorts. Vissa kommuner använder sig istället av antikvariska konsulter vid denna typ av frågor, exempelvis läns museets antikvarier. Att kunna utläsa kvalitativa skillnader är inte heller enkelt då studien omfattar både detaljplaner och bygglov, det vill säga två typer av ärendegrupper. Som ett exempel går inte alla bygglov

alltid på internremiss till en person med den aktuella kompetensen. Den kommunala förvaltningens struktur har därför stor betydelse för hur de antikvariska frågorna behandlades. Då denna studie omfattar en sexårsperiod har även vissa förändringar inom den kommunala förvaltningen skett liksom tillgången på antikvarisk kompetens inom kommunen och länet. Det har därför varit svårt att i studien fånga upp om antikvarisk kompetens har varit inblandad i fallstudiens samtliga ärenden och således går det inte att dra några sådana slutsatser.

Möjligheter i PBL att tillvarata kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Allmänt

I PBL återfinns ett antal bestämmelser som kan nyttjas för att tillvarata och skydda byggnader med kulturhistoriska värden. Dessa regleras i huvudsak av PBL:s 3 kapitel. Kraven i 3:e kapitlet är generella regler och kan tillämpas vid all bygglovsprövning oavsett om bebyggelsen ligger inom planlagt område eller ej. Kraven behöver inte heller vara preciserade i planbestämmelser. För icke bygglovspliktiga åtgärder tillämpas 3 kap. 1 § PBL och 3 kap. 10 § PBL.

De generella kravreglerna tillhör de så kallade frivilliga uppgifterna och måste inte redovisas i planen för att gälla. Det är dock en fördel att precisera dessa i särskilda planbestämmelser för att planens syfte lättare skall uppnås. Planbestämmelserna kan då även ges en tydligare innebörd och får därmed ett starkare juridiskt skydd. Ur ett bevarandeperspektiv är det också en fördel att tydligt specificera vad det är som ska bevaras, skyddas och på vilket sätt. Vidare är det viktigt att bestämmelserna är tydliga och utmärkta på plankartan. Återfinns ingen planbestämmelse eller är den diffus avgörs det vilka krav som kan ställas på byggnaden först i bygglovsprocessen.

En viktig ambition vid upprättande av planer är att tillgodose både behovet av rättssäkerhet och kravet på tydlighet. Fördelen med tydliga planbestämmelser och hur dessa reglerar miljön är att markägare och andra direkt berörda skall så exakt som möjligt kunna bedöma rättsverkningarna av en detaljplan. Likaså underlättar det för medborgarinformationen.

En planbestämmelse bör inte upprepa lagtext utan, med detaljering efter behov, tolka lagens konkreta innebörd för det enskilda objektet.

Olika planbestämmelser

f - Utformning och hänsynsbestämmelse

3 kap. 1 § PBL; Byggnader ska placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader ska ha en yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan.

Detta krav gäller alltid och ska beaktas vid all bygglovsprövning. För att ange hur nya byggnader och tillbyggnader skall placeras, utföras och utformas kan man vid planläggning införa särskilda hänsynsbestämmelser. Dessa kan precisera meningen med kravregeln i 3 kap 1 § PBL och syftar till att tydligt ange hur ny bebyggelse avseende material, kulörer och detaljer med mera ska utformas. De kan till exempel styra materialval, färgsättning, utformning och takmaterial. I områden som har identifierade kulturhistoriska värden, så kallade 3:10- och 3:12-områden, kan det för ny- och tillbyggnad upprättas sådana bestämmelser för att anpassa utformningen till den befintliga miljön. Hänsynsbestämmelser är inte ersättningsgrundande och betecknas f på plankartan.

k - Varsamhet och varsamhetsbestämmelser

3 kap.10 § PBL: Ändringar av en byggnad ska utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas tillvara.

För befintliga byggnader och anläggningar får varsamhetsbestämmelser meddelas för att precisera vilka egenskaper som enligt 3 kap. 10 § PBL skall tas tillvara vid ändringar. Varsamhetskravet gäller alltid och för alla byggnader och skall beaktas vid all bygglovsprövning. Även för icke bygglovspliktiga åtgärder skall varsamhetskravet tillämpas. Vid planläggningen kan man dock införa särskilda varsamhetsbestämmelser som preciserar innebörden i 3 kap. 10 § PBL. Syftet är då att redan i planen tydliggöra innebörden i 3 kap. 10 § PBL och därmed även ange vilka krav som kommer ställas vid bygglovsprövning. Bestämmelserna syftar till att byggnadernas karaktär bibehålls. De bör därför utformas så att de lyfter fram de karaktärsdrag som är viktiga, det vill säga material och detaljer samt hur dessa ska underhållas. Varsamhetsbestämmelserna används således för att styra ändringarna. Varsamhetsbestämmelserna leder inte heller till någon ersättningsrätt för ägaren och kan därför inte vara lika långtgående som skyddsbestämmelserna. Varsamhetsbestämmelser betecknas k på plankartan.

q - Skyddsbestämmelse och rivningsförbud

3 kap. 12 § PBL: Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

För befintliga byggnader, anläggningar, tomter eller allmänna platser som är särskilt värdefulla enligt 3 kap 12 § PBL får det meddelas bestämmelser mot förvanskning, enligt 5 kap. 7 § PBL och 5kap. 16 § PBL. Bestämmelserna syftar till skydda och bevara det som är befintligt. Liksom varsamhetskravet är det så kallade förvanskningsförbudet generellt och gäller alltid och skall beaktas vid all bygglovsprövning. Ej bygglovspliktiga åtgärder omfattas dock inte av förvanskningsförbudet.

Vid planläggningen kan särskilda skyddsbestämmelser införas, där förvanskningsförbudet ska preciseras. Skyddsbestämmelserna ska tydligt ange vad som ska bevaras, om något inte får förändras eller tas bort. De får även ange om en byggnad eller anläggning ska underhållas på ett visst sätt till exempel med någon viss arbetsteknik. Bestämmelserna kan omfatta interiörer och exteriörer liksom byggnadsdetaljer och byggnadskonstruktion och kan endast användas på bebyggelse som är klassad som särskilt kulturhistoriskt värdefull, eller ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär. Även rivningsförbud kan införas som skyddsbestämmelse.

Vid långtgående bestämmelser är det av vikt att det finns en särskild dokumentation och värdering av det som skyddsföreskriften omfattar. Skyddsbestämmelser kan innebära att andra allmänna intressen, så som de tekniska egenskapskraven, inte tillgodoses fullt ut. Skyddsbestämmelser och rivningsförbud kan medföra rätt till ersättning till fastighetsägaren om pågående markanvändning avsevärt försvåras och betydande skada uppstår. Skyddsbestämmelser betecknas q på plankartan.

Q - Användning anpassad till bebyggelsens kulturvärde

Detta innebär att marken endast får användas för befintlig, värdefull bebyggelse men att användningssättet är helt fritt. Användningen får dock inte motverka syftet att bevara byggnaderna som sådana och inte heller innebära betydande olägenheter för omgivningen. Q-användningen medför inte i sig något formellt rivningsförbud och beteckningen bör användas på bebyggelse som avses enligt 3 kap. 12 § PBL. Q reglerar markanvändningen.

n - Markens anordnande

Möjligheter finns, där det är motiverat av allmänna intressen, reglera markens vegetation och hur tomten skall anordnas. En långtgående reglering kan dock göras i form av skyddsbestämmelser om tomten är särskilt värdefull. Krav på hur en tomt ska anordnas kan ställas vid bygglovprövningen. Bestämmelser för markens anordnande betecknas med n.

o - Byggnadsteknik m.m.

För andra ändringar av befintliga hus än tillbyggnad får i planbestämmelser medges lägre krav beträffande byggnaders tillgänglighet m.m. Detta gäller under förutsättning att bebyggelsen inom området ändå får långsiktigt godtagbara egenskaper. Detta kan bland annat infatta kravet på hiss i byggnader som är mer än tre våningar. Denna bestämmelse betecknas o.

a - Höjd eller sänkt lovplikt

I detaljplaner finns möjligheten att öka eller minska bygglovsplikten. Om ett område utgör en värdefull miljö kan bygglovsplikten höjas för att omfatta normalt icke bygglovspliktiga åtgärder. Detta innebär bland annat att man kan besluta att bygglov krävs för omfärgning av en- och tvåbostadshus inom planlagt område eller att bygglov krävs för underhåll av särskilt värdefull bebyggelse. Höjd lovplikt markeras med a på plankartan.

INDIKATORSTUDIE

Inledning

Syftet med studien är att söka utarbeta en metod som kan mäta måluppfyllelsen av den nya formuleringen ”långsiktigt hållbar förvaltning”. Mätningen skall ske genom en för ändamålet konstruerad indikator. I regeringens proposition 2004/05:150 anges att begreppet ”långsiktigt hållbar förvaltning” skall tolkas brett och att den bästa förvaltningen för den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen erhålles genom ökad kunskap och förståelse för kulturarvets värden samt genom skyddsregleringen enligt PBL, Lagen om kulturminnen m.m. samt Miljöbalken.

Denna studie har inriktats mot skyddsregleringsfunktionen av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt PBL. I den process, som arbetet med bevarande av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse innebär, har det identifierats tre områden som styr och påverkar möjligheterna till en ”långsiktigt hållbar förvaltning”.

- Identifiering av och formulering av kulturhistoriska värden genom program, Kulturmiljövårdsprogram (KMV).
- Formulering av planbestämmelser i detaljplan som styr/påverkar förvaltningen av identifierade kulturhistoriska värden.
- Tolkning av planbestämmelser vid bygglovsprocessen.

Dessa tre områden är tätt förbundna med varandra i ett orsak-verkan-sammanhang där möjligheterna på de senare områdena är beroende av de tidigare områdena. De har även, var och en för sig, en stark inverkan på hur förvaltningen av bebyggelsen sker. Vid identifieringen av dessa tre områden framkom även svårigheten att mäta måluppfyllelsen med enbart en indikator.

Utifrån dessa tre områden har därför förslag på fyra indikatorer formulerats:

Indikator 1 - Kulturmiljöindikator

Indikator 2 - Detaljplaneindikator

Indikator 3 - Bygglovsindikator

Indikator 4 - Förvanskingsindikator

Dessa indikatorer representerar olika delar i planprocessen och mäter i sig, i respektive skede, förutsättningarna för en långsiktig hållbar förvaltning. Jämväl förhåller sig dessa indikatorer i ett orsak-verkan-sammanhang och är beroende av varandra i olika skeden. Hypotesen är därför att indikatorerna bör kunna sättas i en sammanhangskedja där förutsättningarna i en indikator har inverkan på nästa indikators resultat. De olika indikatorerna ges en värdeskala genom formulering av kriterier för de olika värdestegen. Värdestegen anger olika förutsättningar för att uppfylla förvaltningskravet. Värdet i sig ska därmed signalera möjligheten till långsiktig hållbar förvaltning. När de olika indikatorernas värden sätts i relation till varandra bör man därför kunna se ett samband. De olika

indikatorerna redogörs för nedan men för att illustrera hypotesen i sammanhangskedjan presenteras två generaliserande exempel;

Ett detaljpanelagt område återfinns i det kommunala kulturmiljöprogrammet och värderas till ett område omfattat av 3kap. 12 § PBL. De i programmet utpekade värdena har i plankartan försetts med en planbestämmelse som reglerar de utpekade kulturhistoriska värdena. Planbestämmelserna är tydliga och preciserade och skyddsnivån är anpassad efter den befintliga miljö eller bebyggelsens kulturhistoriska värde. Vid en bygglovsansökan är det därför tydligt vad de kulturhistoriska värdena står för och lovet kan lämnas för åtgärder som ej påverkar de utpekade värdena på ett negativt sätt och därmed ej förvanskar bebyggelsen.

I denna raka sammanhangskedja återfinns de fyra indikatorerna och i detta exempel är samtliga värden höga, det vill säga förutsättningarna för att de kulturhistoriska värdena skall långsiktigt förvaltas är goda.

I det andra och motsvarande exemplet är värdena låga, det vill säga förutsättningarna för att de kulturhistoriska värdena skall långsiktigt förvaltas är mindre goda.

Ett detaljpanelagt område återfinns i det kommunala kulturmiljöprogrammet och värderas till ett område omfattat av 3 kap. 12 § PBL. De i programmet utpekade värdena har i plankartan försetts med en planbestämmelse som skall reglera de utpekade kulturhistoriska värdena. Planbestämmelserna är otydliga och generella och är ej anpassade efter de befintliga värdena. Det är svårt att tolka innebörden av planbestämmelserna och därmed hävde de kulturhistoriska värden vid en bygglovsförfrågan. Då planbestämmelserna är otydliga är det svårt att avgöra om, hur och vilka kulturhistoriska värden som påverkas av ett eventuellt bygglov. Vid en fältstudie konstateras att de kulturhistoriska värden påverkats negativt av bygglov och har därmed förvanskats.

Dessa två exempel är generaliserande och troligtvis kommer inte en rak kedja att kunna utläsas på detta sätt. Mer troligt är att de olika indikatorernas värden skiljer sig åt. Till exempel kan ju detaljplanevärdet vara lågt medan bygglovet är högt. Detta kommer att kunna utläsas när de nedan presenterade indikatorerna applicerats på fallstudien.

Indikator 1 - Kulturmiljöindikator

Denna indikator skall visa om aktuellt planområde med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse återfinns i de kommunala kulturmiljövårdsprogrammen. Har identifierade kulturhistoriska värden försetts med planbestämmelser som reglerar bevarandet av dessa? Denna indikator har två nivåer.

Modell för indikator 1 - Kulturmiljöindikator.

1. Återfinns planområdet med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram?
Ja/Nej2. Om svaret är Ja på fråga 1, görs en bedömning huruvida de identifierade kulturhistoriska värdena försetts med en planbestämmelse för att reglera bevarandet av dessa ?
Ja/Nej |
|---|

Denna indikator visar om planläggning sker i områden som omfattas av de kommunala kulturmiljöprogrammen. Om detta sker bör ju de utpekade värdena uppmärksammas i planläggningen. Indikatorn visar även om det inte sker någon planläggning inom områden som omfattas av de kommunala kulturmiljövårdsprogrammen. Detta i sig medför vidare frågor om hur de utpekade värdena är ”långsiktigt hållbart förvaltade”. Indikatorn visar även om planområdet inte ingår i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram men ändå har planbestämmelser som styr bevarandet av de kulturhistoriska värdena.

Indikator 2 - Detaljplaneindikator

Denna indikator avser visa tydligheten i planbestämmelsernas formulering och utformning. En tydlighet i planbestämmelsernas formulering och utformning möjliggör i större utsträckning att utpekade kulturhistoriska värden förvaltas enligt principen om långsiktig hållbarhet.

I PBL återfinns ett flertal bestämmelser som nyttjas för att tillvarata och skydda byggnader med kulturhistoriska värden. Då dessa bestämmelser i stort reglerar vad som får ske med en byggnad vid en eventuell bygglovsprövning är det viktigt att bestämmelserna är tydliga och preciserade. Planbestämmelserna beskrivs i en egen del i denna studie och där anges även vilka bestämmelser som omfattas av denna undersökning.

Tidigare studier visar på att ett vanligt problem gällande planbestämmelser är att olika typer av bestämmelser blandas ihop och samlas under en beteckning. Som exempel kan allt som berör kulturmiljövård skrivas in under skyddsbestämmelsen q även om de reglerar ändringar och tillbyggnader. Ett annat exempel är att varsamhetsbestämmelser och skyddsbestämmelser skrivs ihop. Enligt Boverkets skrift Boken om detaljplan och områdesbestämmelser är det sedan 1996 ett krav att dessa skiljs åt. Andra vanligt förekommande exempel är att man upprepar lagtexten eller att uppgifterna för olika bestämmelser strider mot varandra. Enligt Boverket bör planbestämmelser inte upprepa lagtexten utan bör, vid behov, vara detaljerad och tolka lagens konkreta innebörd för det enskilda objektet. Är bestämmelsetexterna för generella eller otydliga är risken stor att planbestämmelsens egentliga innebörd avgörs helt i bygglovsprocessen. Ur ett bevarandeperspektiv är det därför viktigt att specificera vad skall bevaras, skyddas, underhållas och så vidare.

Syftet med denna indikator är därför att mäta tydligheten i planernas bestämmelser. Syftet är inte att mäta hur många bestämmelser som återfinns på plankartan eller hur mycket de skyddar. Syftet är att undersöka om de bestämmelser som återfinns reglerar det som de är avsedda att reglera. Syftet är även att undersöka om planbestämmelserna har tillräcklig skyddsnivå utifrån eventuellt utpekade värden och att bestämmelserna säkerställer de kulturhistoriska värdena och därmed medför en långsiktigt hållbar förvaltning.

Som utgångspunkt för indikator 2 har varit Boverkets rekommendationer, som de sammanfattas på sidan 24 i Riksantikvarieämbetets skrift ”Skyddade byggnader enligt plan- och bygglagen”.

”...skydd för bebyggelse värderad enligt PBL 3:12 innebär skyddsbestämmelser, rivningsförbud och eventuellt en höjd bygglovsplikt. Planernas bestämmelsetexter måste preciseras så det går att särskilja varsamhetsbestämmelser, skyddsbestämmelser, rivningsförbud, hänsynsbestämmelser (gäller nya byggnader) eller förhöjd bygglovsplikt. Bestämmelsetexten ska inte vara en upprepad lagtext, utan den ska vara detaljerad och tolka lagens konkreta innebörd för det enskilda objektet.”

Dessa rekommendationer bör ses om ett normalskydd för byggnader som klassats att omfatta 3 kap. 12 § PBL. För att kunna tillämpa denna indikator har det formulerats en modell som utifrån olika parametrar bildar en fyrgradig skala. Parametrarna utgår från bestämmelsernas formulering och tydlighet samt graden av reglering dessa bestämmelser ger. Behovet av reglering ska naturligtvis vara anpassat efter det enskilda objektet eller miljön. Eftersom det är bestämmelserna på plankartan som betraktas som juridiskt bindande så är det endast dessa som granskas i denna modell och inte informationen i planhandlingen.

Bedömningsmodell för indikator 2 – Detaljplaneindikator.

Planbestämmelser på plankartan	Kriterier	Indikator värde	
Q	Enbart en användningsbestämmelse Denna innebär att marken endast får användas för befintlig värdefull bebyggelse men att användningssättet av byggnaden är fritt så länge det inte motverkar syftet att bevara byggnaden. För att säkerställa byggnadens kulturhistoriska värde bör bestämmelsen kompletteras med skyddsbestämmelser och rivningsförbud.	1	Ej genomfört
q alt. k ev. f, Q	Skydds- och /eller varsamhetsbestämmelse. Citerar eller hänvisar till lagtext. Bestämmelserna är opreciserade eller en sammanblandning av fler olika bestämmelser. Bestämmelserna bör inte vara generella om inte de kulturhistoriska värdena utpekats i någon annan handling.	2	Svagt genomfört
q + k ev. f, Q	Skydds- och varsamhetsbestämmelse. Rivningsförbud infört. Skyddsbestämmelsen skall vara preciserade utifrån aktuell bebyggelse. Varsamhetsbestämmelserna skall tydligt reglera ändringar på befintlig bebyggelse. Övriga bestämmelser skall vara preciserade. Ett visst miljötankande.	3	Genomfört
q + k + f ev. n, Q o: avsteg från tekniska egenskaps kravet a: höjd lovplikt	Skydds- och varsamhetsbestämmelse. Rivningsförbud infört. <i>Skyddsbestämmelser</i> skall vara preciserade utifrån aktuell bebyggelse samt utförda i differentierade poster, exempelvis q ₁ , q ₂ . I bebyggelseområden bör skyddsbestämmelserna vara anpassade efter befintlig bebyggelse och om behövt inte hanteras som ett område. Rekommendationer för underhåll av skyddade detaljer som står i relation till byggnadernas kulturhistoriska värde. <i>Varsamhetsbestämmelser</i> skall vara preciserade och tydligt reglera ändringar. Rekommendationer ges kring material, färg och form. <i>Hänsynsbestämmelser</i> som reglerar ny bebyggelse (om sådan är möjlig) och skall vara preciserad. Rekommendationer ges kring material, färg och form. Bestämmelserna kan även hänvisa till planhandlingen där det utförligt och tydligt redogörs för resp. bestämmelse. Ett miljötankande skall finnas.	4	Väl genomfört

Exempel: I en detaljplan återfinns en byggnad som har klassats att omfattas av 3 kap 12 § PBL i det kommunala kulturmiljövårdsprogrammet. Planens syfte är bland annat att säkerställa de kulturhistoriska värdena som återfinns inom området. På plankartan har byggnaden fått bestämmelse Q, som reglerar byggnadens användning.

Analys: Enbart ett Q kan inte anses som ett fullgott skydd för en byggnad som klassats omfatta 3 kap. 12 § PBL. Om syftet med planen dessutom är att säkerställa de kulturhistoriska värdena borde bestämmelsen kompletteras med ytterligare bestämmelser som exempelvis skyddsbestämmelser, q, för att anses som långsiktig hållbar förvaltning. I den framarbetade modellen skulle därför denna plan få indikatorvärde 1, ej genomfört.

Genom att bedöma planbestämmelserna utifrån denna modell erhåller detaljplanens bestämmelser ett värde mellan 1 - 4. Ett lågt värde innebär, enligt modellen, att bestämmelserna ej uppfyller kraven för att säkerställa en långsiktig hållbar förvaltning. Ett högt värde innebär att de kulturhistoriska värden som återfinns inom planområdet är säkerställda genom planbestämmelserna och därmed kan sägas uppfylla kravet på långsiktig hållbar förvaltning. Modellen skall inte tolkas som om att ju fler bestämmelser som återfinns i planen desto högre värde. Den ska tolkas så att tydligheten av bestämmelserna och graden av bestämmelserna medför ett högre värde.

Indikator 3 – Bygglövsindikator

Denna indikator skall belysa hur planbestämmelser tillämpas vid bygglovgivningen. Syftet är alltså att se hur planbestämmelsernas formulering påverkar bygglovgivningen. Målet med denna indikator är inte att betygsätta eller på något sätt värdesätta själva bygglovet, utan enbart se hur de kulturhistoriska värdena har tillgodosetts i förhållande till planbestämmelsens formulering.

Om planbestämmelserna är tydliga och preciserade är det troligtvis enkelt att se om de kulturhistoriska värden som omfattas av bestämmelserna har tillgodosetts vid bygglovet. Om planbestämmelserna är otydliga eller oprecisa är det troligtvis svårare att se om planbestämmelserna efterföljts eftersom man inte vet vad de omfattar.

För att tillämpa denna indikator har en modell formulerats. Denna modell omfattar fyra värdesteg som i sig bedömer uppfyllelsen av planbestämmelsen. Varje värdesteg motsvaras av en siffra där 1 är lägst och 4 är högst. En låg siffra innebär alltså att planbestämmelsen ej har uppfyllts vid lovgivningen, vilket i sig innebär att de kulturhistoriska värdena ej har tillgodosetts vid lovgivningen utifrån planbestämmelsens utformning.

Modell för indikator 3 – Bygglövsindikator.

	Värde
Ej uppfylld	1
Ligger i linje med (uppfyller)	2
Väl uppfylld (uppfyller väl)	3
Utmärkt (uppfyller utmärkt)	4

Exempel: En byggnad med höga kulturhistoriska värden har i detaljplanen fått skyddsbestämmelser som är generellt formulerade och endast anger att byggnaden skall bevaras. En bygglovsansökan omfattar en ändring av takmaterial från ett äldre plåttak till ett tak bestående av betongpannor samt att bygga takkupor. Bygglovets beviljas med anledning av att det inte uttryckligen står att plåttaket skall bevaras. Det kan då sägas att bygglovets inte strider mot planbestämmelsen men samtidigt påverkar bygglovets de befintliga kulturhistoriska värdena. Med detta kan sägas att de kulturhistoriska värdena ej har tillgodosetts i förhållande till planbestämmelsens formulering.

Analys: Enligt den framtagna modellen får detta bygglov ett lågt indikatorvärde, troligtvis 2, ligger i linje med planbestämmelsens formulering (eftersom den är ottydligt formulerad) eller 1 att den ej uppfyller hur de kulturhistoriska värdena skall tillgodoses.

Bygglovsindikatorn visar i sig inte hur bestämmelsen formulerats. En mindre bra bestämmelseformulering kan i bygglovsindikatorn vara väl uppfylld eftersom det är svårt att veta om åtgärden omfattas av bestämmelseformuleringen eller inte.

Indikator 4 – Förvanskningssindikator

Denna indikator mäter om givna och genomförda bygglov har påverkat bebyggelsens kulturhistoriska värden. Bedömningen har sin grund i förvanskningförbudet i 3 kap. 12 § PBL och det som värderas är om utförd åtgärd har påverkat de kulturhistoriska värdena positivt eller negativt det vill säga har åtgärderna förvanskat bebyggelsen eller inte. Denna bedömning görs vid en fältstudie och utgår från ett bevarandeperspektiv och en kulturhistorisk värdering, och bör därför utföras av en person med kulturmiljökompetens.

Denna indikator har tre nivåer där det högsta värdet innebär att åtgärden ej förvanskat bebyggelsen och den lägsta att en förvanskning skett.

Modell för indikator 4 – Förvanskningssindikator.

	Värde
Förvanskat	1
Något förvanskat	2
Ej förvanskat	3

Exempel: En byggnad har klassats att omfatta 3 kap. 12 § PBL och har höga kulturhistoriska värden och tydliga skyddsbestämmelser i detaljplanen. En bygglovsansökan omfattar en tillbyggnad på byggnadens ena gavel med ett soprum. Framtagna ritningar visar att hänsyn tagits vid utformningen av tillbyggnaden utifrån befintliga material, utformning och volym vilket medför att bygglovets beviljas. Vid ett platsbesök framkommer dock att man för tillbyggnaden ej har använt det material som var anpassat efter befintlig byggnad. Tillbyggnaden medför då istället en förvanskning av de kulturhistoriska värdena.

Analys: Vid en bedömning av graden av förvanskning torde dock detta bygglov få ett lågt indikator värde för indikator 4. Det vill säga tillbyggnaden har förvanskat de kulturhistoriska värdena och får därmed indikatorvärde 1.

Redovisningsmetod för indikatorernas resultat

De fyra föreslagna indikatorerna är som tidigare nämnts tätt förbundna med varandra i ett orsak-verkan sammanhang, men har även, var och en för sig, en stark inverkan på hur förvaltningen av bebyggelsen sker.

Redovisningen av indikatorerna bör ske separat då varje indikator belyser sitt område. Varje indikator kan dels redovisas i en tabell där varje detaljplans indikatorvärden presenteras. Vid denna typ av redovisning kan de olika värdena tydligt sättas i relation till varandra. Indikatorerna kan även sammanfattas procentuellt och uppdelad utifrån sina enskilda värdesteg. Dessutom kan medeltal för indikatorerna 2, 3 och 4 räknas ut. Detta medeltal skall ses som ett representativt medeltal för länet och skall kunna jämföras med andra läns medeltal. Om denna studie genomförs i andra län ska man därutav kunna göra en jämförelse på nationell nivå.

Vid en redovisning av indikatorerna tabellform redovisas de, först var och en för sig, därefter indikatorerna 2-4 sammanställda i en och samma tabell. Detta för att tydligt kunna göra jämförelser och utläsa resultat av fallstudien. Tanken är även att värdena skall kunna ställas i relation till varandra och att man då förhoppningsvis ska kunna se en sambandskedja. I denna tabell kan även medeltal räknas ut.

Redovisning av indikatorernas resultat kan ske separat:

Exempel på redovisning av indikator 2 - Detaljplaneindikator:

Av x-antal detaljplaner som innehåller bestämmelser för kulturhistorisk värdefull bebyggelse i x-län eller x-kommun har kravet på tydlighet genomförts:

1 detaljplan innehar indikatorvärde 1	Ej uppfylld	9,1%
3 detaljplaner innehar indikatorvärde 2	Svagt	27,2%
4 detaljplaner innehar indikatorvärde 3	Väl	36,3%
3 detaljplaner innehar indikatorvärde 4	Utmärkt	27,2%
11 detaljplaner		100%

Exempel på redovisning av indikator 3 - Bygglovsindikator:

Av x – antal bygglov som beviljats och genomförts på detaljplaner med bestämmelser för kulturhistorisk värdefull bebyggelse i x-län eller i x-kommun uppfyller bygglovet planbestämmelserna:

2 bygglov innehar indikatorvärde 1	Ej uppfylld	2%
8 bygglov innehar indikatorvärde 2	Uppfyller	32%
9 bygglov innehar indikatorvärde 3	Uppfyller väl	36%
6 bygglov innehar indikatorvärde 4	Uppfyller utmärkt	24%
25 bygglov		100%

Exempel på redovisning av indikator 4 - Förvanskingsindikator:

Av x – antal bygglov som beviljats och genomförts på detaljplaner med bestämmelser för kulturhistorisk värdefull bebyggelse i x-län eller i x-kommun har åtgärderna förvanskat bebyggelsen:

7 bygglov innehar indikatorvärde 1	Förvanskat	28%
8 bygglov innehar indikatorvärde 2	Något förvanskat	32%
10 bygglov innehar indikatorvärde 3	Ej förvanskat	40%
25 bygglov		100%

Redovisning av indikatorernas resultat kan även sammanställas i tabellform:

Tabellmodell för resultatsammanställning av indikator 1 – Kulturmiljöindikator.

Resultat indikator 1	Detaljplanen ingår i ett kulturmiljövärdsprogram		Planbest som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Dp 1		x	-	-
Dp 2	x		x	
Dp 3			-	-
Dp 4	x		x	
Dp5	x			x
Dp 6		x	-	-
Dp 7		x	-	-
Dp 8		x	-	-
Dp 9	x			x
Dp10	x		x	
Dp11	x		x	
Summa:	6	5	4	2

**Tabellmodell för resultatsammanställning av enskilda indikatorvärden (separat för varje indikator) för indikator 2 - Detaljplaneindikator
indikator 3 - Bygglövsindikator och indikator 4 - Förvanskingsindikator**

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 3-Bygglövsindikator													
	Detaljplan 1	Detaljplan 2	Detaljplan 3	Detaljplan 4	Detaljplan 5	Detaljplan 6	Detaljplan 7	Detaljplan 8	Detaljplan 9	Detaljplan10	Detaljplan11		
Bi	2	1	3	4	2	2	2	3	4	1	2		
Bi	2				2			3		2	1		
Bi	2				3			1		4	3		
Bi					4					4	2		
Bi										3			
Bi													
Bi													
Bi													
Bi													
m												Totalt m	
Bi	2	1	3	4	2,8	2	2	1,7	4	2,8	2	Bi	2,48

Tabellmodell för resultatsammanställning av samtliga indikatorvärden för indikator 2 - Detaljplaneindikator, indikator 3 - Bygglövsindikator och indikator 4 - Förvanskingsindikator

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 2-4																											
		Detaljplan 1		Detaljplan 2		Detaljplan 3		Detaljplan 4		Detaljplan 5		Detaljplan 6		Detaljplan 7		Detaljplan 8		Detaljplan 9		Detaljplan 10		Detaljplan 11					
Dp i		3		2		2		3		1		2		2		2		1		4		2		m Dp i		2,18	
Bi	Fi	2	3	1	1	3	2	4	3	2	2	2	1	2	1	3	3	4	3	1	1	2	3				
Bi	Fi	2	3							2	2					3	1			2	1	1	1				
Bi	Fi	2	1							3	1					1	1			4	3	3	3				
Bi	Fi									4	3									4	3	2	3				
Bi	Fi																			3	3						
Bi	Fi																										
Bi	Fi																										
Bi	Fi																										
Bi	Fi																										
m																								Totalt m			
Bi	Fi	2	2,3	1	1	3	2	4	3	2,8	2	2	1	2	1	2,3	1,7	4	3	2,8	2,2	2	2,5	Bi	Fi	2,48	2,08

Dp i: Indikator 2 - Detaljplaneindikator (Värdeskala 1-4)
Bi: Indikator 3 - Bygglövsindikator (Värdeskala 1-4)
Fi: Indikator 4 - Förvanskingsindikator (Värdeskala 1-3)
m: Medeltal
m Dp i: Medelvärde för indikator 2 i länet.
m Bi / Fi: Medeltal för indikator 3 / 4 per detaljplan.
Totalt m Bi/ Fi: Medelvärde för indikator 3 / 4 i länet.

Detaljplan 1, Fagersta kommun
 Detaljplan 2, Fagersta kommun
 Detaljplan 3, Hallstahammars kommun
 Detaljplan 4, Köpings kommun
 Detaljplan 5, Köpings kommun
 Detaljplan 6, Sala kommun
 Detaljplan 7, Sala kommun
 Detaljplan 8, Sala kommun
 Detaljplan 9, Skinnskattebergs kommun
 Detaljplan 10, Västerås kommun
 Detaljplan 11, Västerås kommun

En annan redovisningsmetod är att skapa medeltal. Tanken med den så kallade värdeskalan är alltså att ett medeltal skall, enligt nedanstående modell, kunna räknas ut på detaljplaneindikatorn, bygglövsindikatorn och förvanskingsindikatorn. Dessa medeltal kan läsas ut ur en tabell som sammanfattar studiens samtliga indikatorvärden. Medeltal skall fungera som ett riktvärde för hur förutsättningarna är för en "långsiktigt hållbar förvaltning", för till exempel ett län eller kommun.

Enligt denna modell och exempel är riktvärdet för:

Detaljplaneindikator 2,18 (Skala 1-4)
 Bygglövsindikator 2,44 (Skala 1-4)
 Förvanskingsindikator 2,08 (Skala 1-3)

Dessa värden kan sättas in i bedömningsskalan för vardera indikator och kan då sägas motsvara:

Detaljplaneindikator	Svagt genomfört
Bygglovsindikator	Uppfyller (ligger i linje med)
Förvanskningindikator	Något förvanskat

Mest intressant för att se om förutsättningarna för långsiktig hållbar förvaltning är uppfyllda är nog att studera sambandskedjorna. Se vidare sidan 24 och framåt. Riktvärdena ger dock indikationer på hur förutsättningarna är för att de kulturhistoriska värdena i detaljplanerna är långsiktigt hållbart förvaltade.

Sammanställning av fallstudiens indikatorvärden

Sammanfattningsvis bör en analys och en sammanställning av de i fallstudien framkomna indikatorvärdena göras. Som utgångspunkt för analysen tas tidigare nämnda sambandskedja. Inledningsvis bör dock nämnas att det genomgångna materialet är för litet för att tydligt kunna avläsa tydliga tendenser av resultatet. Typen av bygglov, och vad byggloven omfattar är också ganska olika. De omfattar allt mellan fasadpanelsbyte till uppförande av miljöstationer, vilket i sig är en realitet.

Indikator 1 – Kulturmiljöindikator

Resultat indikator 1	Detaljplanen ingår i ett kulturmiljövårdsprogram		Planbest som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Dp 1		x	-	-
Dp 2	x		x	
Dp 3		x	-	-
Dp 4	x		x	
Dp5	x			x
Dp 6		x	-	-
Dp 7		x	-	-
Dp 8		x	-	-
Dp 9	x			x
Dp10	x		x	
Dp11	x		x	
Summa:	6	5	4	2

Av de elva detaljplaner som studerats ingick sex i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram. Av dessa sex hade fyra detaljplanebestämmelser som reglerar de i kulturmiljövårdsprogrammet utpekade kulturhistoriska värdena på ett fullgott sätt medan två inte hade det. Fem detaljplaneområden ingick ej i ett kulturmiljövårdsprogram och det går därför ej att säga om de i kulturmiljövårdsprogrammen identifierade värden har skyddats. Däremot har de någon typ av planbestämmelse som reglerar de kulturhistoriska värden eftersom de deltar i studien. Således sker planläggning där man hävdar kulturhistoriska värden såväl i som utanför områden som omfattas av ett kulturmiljöprogram.

Indikator 2 – Detaljplaneindikator

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 2 - Detaljplaneindikator												
	Detaljplan 1	Detaljplan 2	Detaljplan 3	Detaljplan 4	Detaljplan 5	Detaljplan 6	Detaljplan 7	Detaljplan 8	Detaljplan 9	Detaljplan 10	Detaljplan 11	
Dp i	3	2	2	3	1	2	2	2	1	4	2	Totalt m
												m Dp i 2,18

Indikator 2 – Detaljplaneindikator har en värdeskala 1-4, där 4 är högst.

Cirka 55% av detaljplanerna har planbestämmelser som ej uppfyller normen för ett ”normalskydd” för bebyggelse som klassats omfatta 3 kap 12 § PBL. Dessa uppfyller alltså inte kravet på tydlighet och specificering, likaså saknas rivningsförbud. De sex detaljplanerna har troligtvis planbestämmelser som är generellt utformade eller citerar lagtexten och fungerar därför inte heller som ett fullgott skydd och därmed kan man inte säga att de kulturhistoriska värdena är långsiktigt hållbart förvaltade. Enbart en plan hade planbestämmelser som tydligt och väl styr bevarandet av de kulturhistoriska värdena. Sammanfattningsvis kan sägas att värdet för indikator 2 – Detaljplaneindikatorn generellt ligger på en låg nivå i Västmanlands län.

Indikator 3 – Bygglövsindikator

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 3-Bygglövsindikator												
	Detaljplan 1	Detaljplan 2	Detaljplan 3	Detaljplan 4	Detaljplan 5	Detaljplan 6	Detaljplan 7	Detaljplan 8	Detaljplan 9	Detaljplan 10	Detaljplan 11	
Bi	2	1	3	4	2	2	2	3	4	1	2	
Bi	2				2			3		2	1	
Bi	2				3			1		4	3	
Bi					4					4	2	
Bi										3		
Bi												
Bi												
Bi												
Bi												
m												Totalt m
Bi	2	1	3	4	2,8	2	2	1,7	4	2,8	2	Bi 2,48

Indikator 3 - Bygglövsindikator har en värdeskala 1-4, där 4 är högst.

Flest bygglov fick indikatorvärde 2 vilket innebär att det ligger i linje med planbestämmelsen och att bygglovet har följt planbestämmelsen utifrån dess formulering. På grund av otydliga planbestämmelser är det i många fall svårt att veta om bygglovet följt planbestämmelsen eller inte. Om de kulturhistoriska värdena har tillgodosetts avgörs om man kombinerar detta resultat med Indikator 4 – Förvanskingsindikatorn. De som har bra formulerade planbestämmelser och som efterföljs i bygglovet och därmed tillgodosett de kulturhistoriska värdena har erhållit värde 3 eller 4. Dessa värden har även åsatts bygglov för planer med otydliga eller otillräckliga planbestämmelser men där bygglovet tagit större hänsyn till de kulturhistoriska värden än vad planbestämmelsen anger.

Sammanfattningsvis kan sägas att flest bygglov i denna studie återfick ett lågt indikatorvärde för indikator 3 – Bygglövsindikator.

Indikator 4 – Förvanskingsindikator

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 4-Förvanskingsindikator													
	Detaljplan 1	Detaljplan 2	Detaljplan 3	Detaljplan 4	Detaljplan 5	Detaljplan 6	Detaljplan 7	Detaljplan 8	Detaljplan 9	Detaljplan 10	Detaljplan 11		
Fi	3	1	2	3	2	1	1	3	3	1	3		
Fi	3				2			1		1	1		
Fi	1				1			1		3	3		
Fi					3					3	3		
Fi										3			
Fi													
Fi													
Fi													
Fi													
Fi													
m												Totalt m	
Fi	2,3	1	2	3	2	1	2	1,8	3	2,2	2,5	Fi	2,08

Indikator 4 - Förvanskingsindikator har en värdeskala 1-3, där 3 är högst.

Tolv av de 25 genomförda byggloven har erhållit förvanskingsvärdet 3 vilket innebär att bebyggelsen eller miljön ej blivit förvanskad i och med genomfört bygglov. Detta motsvarar 48%. Tio genomförda bygglov har däremot medfört en förvanskning av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, vilket motsvarar 40%. På samma sätt som de andra indikatorerna kan det på förvanskingsindikatorn räknas ett medeltal dels per detaljplan och dels som ett länsmedelvärde. Länsmedelvärdet skall fungera som ett riktvärde. Förvanskingsvärdet i sig själv säger inte så mycket utan måste sättas i relation till de andra indikatorvärdena.

Sammanfattningsvis kan sägas att flest bygglov i denna studie återfick högt indikatorvärde för indikator 4 – Förvanskingsindikator.

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 2 - 4

Sammanställning av indikatorvärden för indikator 2-4													
	Detaljplan 1	Detaljplan 2	Detaljplan 3	Detaljplan 4	Detaljplan 5	Detaljplan 6	Detaljplan 7	Detaljplan 8	Detaljplan 9	Detaljplan 10	Detaljplan 11		
Dp i	3	2	2	3	1	2	2	2	1	4	2	m Dp i	2,18
Bi Fi	2 3	1 1	3 2	4 3	2 2	2 1	2 1	3 3	4 3	1 1	2 3		
Bi Fi	2 3				2 2			3 1		2 1	1 1		
Bi Fi	2 1				3 1			1 1		4 3	3 3		
Bi Fi					4 3					4 3	2 3		
Bi Fi										3 3			
Bi Fi													
Bi Fi													
Bi Fi													
Bi Fi													
m												Totalt m	
Bi Fi	2 2,3	1 1	3 2	4 3	2,8 2	2 1	2 1	2,3 1,7	4 3	2,8 2,2	2 2,5	Bi Fi	2,48 2,08

Dp i: Indikator 2 - Detaljplaneindikator (Värdeskala 1-4)

Bi: Indikator 3 - Bygglovsindikator (Värdeskala 1-4)

Fi: Indikator 4 – Förvanskingsindikator (Värdeskala 1-3)

m: Medeltal

m Dp i: Medelvärde för indikator 2 i länet.

m Bi / Fi: Medeltal för indikator 3 / 4 per detaljplan.

Totalt m Bi/ Fi: Medelvärde för indikator 3 / 4 i länet.

Detaljplan 1, Fagersta kommun

Detaljplan 2, Fagersta kommun

Detaljplan 3, Hallstahammars kommun

Detaljplan 4, Köpings kommun

Detaljplan 5, Köpings kommun

Detaljplan 6, Sala kommun

Detaljplan 7, Sala kommun

Detaljplan 8, Sala kommun

Detaljplan 9, Skinnskattebergs kommun

Detaljplan 10, Västerås kommun

Detaljplan 11, Västerås kommun

Denna sammanfattande tabell visar hur de olika indikatorvärdena förhåller sig till varandra och utifrån denna kan ett flertal slutsatser dras och tendenser utläsas.

Medeltal

För indikator 2 – 4 kan det för hela studien uträknas ett medeltal. Medeltalet skall utifrån sin enskilda värdeskala indikera hur de kulturhistoriska värdena hanteras inom respektive indikatorområde. Värdena motsvarar också hur möjligheten är för en långsiktig hållbar förvaltning. Medeltalen kan formuleras per kommun men syftet med dem är framförallt att de skall redovisas per län. De kan då användas vid en jämförelse med andra län och då visa på tillståndet för hur de kulturhistoriska värden hanteras inom planprocessen i ett nationellt perspektiv. Indikatorernas medeltal ger en bättre överblick om de presenteras tillsammans och inte var och en för sig.

Indikatorernas länsmedeltal för Västmanlands län är relativt låga;

Indikator 2 – Detaljplaneindikator	2,18	(Skala 1-4)
Indikator 3 – Bygglovsindikator	2,48	(Skala 1-4)
Indikator 4 – Förvanskingsindikator	2,08	(Skala 1-3)

Analys och sambandskedja

Jämförelse mellan indikator 1 och 2

Värden för Indikator 2 – Detaljplaneindikator		Värden för Indikator 1 – Kulturmiljöindikator			
Dp i (värdeskala 1 - 4)		Detaljplanen ingår i ett kulturmiljövårdsprogram		Planbest som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns	
		Ja	Nej	Ja	Nej
Dp 1	3		x	-	-
Dp 2	2	x		x	
Dp 3	2		x	-	-
Dp 4	3	x		x	
Dp5	1	x			x
Dp 6	2		x	-	-
Dp 7	2		x	-	-
Dp 8	2		x	-	-
Dp 9	1	x			x
Dp10	4	x		x	
Dp11	2	x		x	
Summa:	2,18	6	5	4	2

En jämförelse mellan indikator 1 och indikator 2, det vill säga Kulturmiljöindikatorn och Detaljplaneindikatorn, visar sambandet mellan utpekade värden i kulturmiljövårdsprogram och utformningen av detaljplanebestämmelserna. Hypotesen är således att de detaljplaner som omfattas av ett kulturmiljövårdsprogram, och som har planbestämmelser som reglerar de i programmet utpekade värdena, borde ha tydligt och ändamålsenligt formulerade planbestämmelser för de utpekade värdena. Om planbestämmelserna är tydligt formulerade, anpassade efter det aktuella objektet och därmed säkerställer dessa värden från förvanskning erhåller dessa planer högt indikatorvärde för indikator 2.

Vid en jämförelse mellan indikatorvärdena från indikator 2 och den sammanställning som indikator 1 visar framgår det att värdena för de detaljplaner som inte återfinns inom ett kulturmiljöprogram ligger på en jämn nivå med majoriteten i värdegrupp 2. Om man istället studerar indikatorvärdena för de detaljplaner som ligger inom kulturmiljövårdsprogram är dessa mycket mer varierande, alla nivåer är representerade. Två detaljplaner har till och med erhållit det lägsta värdet. Det lägsta värdet uppfyller egentligen inte alls kravet på planbestämmelser som säkerställer de kulturhistoriska värdena. I denna grupp återfinns dessutom två planer som har indikatorvärdena 3 och 4 för indikator 2. Dessa höga värden borde vara eftersträvansvärt för att säkerställa de utpekade kulturhistoriska värdena.

Utifrån studiens material kan konstateras att sambandet mellan indikator 1 och 2 synes vara svagt. Dock kan en viss tendens till bättre formulerade planbestämmelser vid områdets inkludering i ett kulturmiljöprogram märkas, även om otydlighet och generalisering förekommer också hos planer inom kulturmiljövårdsprogram.

Att de detaljplaner som inte återfinns inom ett kulturmiljövårdsprogram har lågt värde kan tolkas på olika sätt. Dels har man gjort en bedömning att bebyggelsen har ett sådant högt kulturhistoriskt värde att den borde skyddas i detaljplanen, vilket naturligtvis är positivt ur ett bevarandeperspektiv, medan man samtidigt inte har något antaget program som tydligt pekar på dessa värden och därför blir planbestämmelserna otydliga och därmed otillräckliga ur ett bevarandeperspektiv. Ett annat alternativ är att man faktiskt inte har utrett vad eller vilka värden som återfinns hos bebyggelsen utan bara ansett att byggnaden är av det slag att det omfattas av 3 kap. 12 § PBL, vilket i längden medför svårigheter vid en bygglovssituation. Ett annat alternativ kan vara att de kulturhistoriska värdena utreds i planhandlingen, men att man inte hänvisar till detta på plankartan. Denna typ av information uppfångas dock inte av dessa indikatorer och därmed inte i denna studie, men det vore framöver mycket intressant att belysa planbestämmelsernas förhållande till planhandlingen och vilken betydelse den har.

Att de detaljplaner som ingår i ett område utpekade i ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram fick så varierade indikatorvärden för indikator 2 var dock något förvånande. Att två planer i denna grupp fick bra värden ligger i linje med hypotesen. Att två planer dessutom erhåller indikatorvärde 1 indikerar att kulturmiljövårdsprogrammet ej har fått det genomslag som det borde eller att andra intressen har fått styra. Att bebyggelsen fått ett lågt indikatorvärde kan även bero på att de inte längre besitter de kulturhistoriska värden som de tillskrivits i programmet. Någonstans har en omvärdering gjorts. Byggnaden kan ju till exempel ha genomgått sådana kraftiga förändringar att de inte behöver en högre skyddsgrad. Detta innebär ur ett annat perspektiv att kulturmiljövårdsprogrammet inte har fungerat vid tidigare bygglovssituationer utan bebyggelsen har förvanskats. Ett annat alternativ, vilket nämnts ovan, är att de utpekade värdena och hur de ska hanteras behandlas i planhandlingen. En annan aspekt kan vara dålig kännedom inom den kommunala förvaltningen om hur skyddsregleringsfunktionen bör fungera.

Jämförelse mellan indikator 2 och 3

En jämförelse mellan indikator 2 och 3, det vill säga Detaljplaneindikator och Bygglövsindikatorn, avser att visa sambandet mellan planbestämmelsernas utformning och bygglovgivningen. Hypotesen är följaktligen att tydliga och preciserade planbestämmelser medför att kulturhistoriska värden tillgodoses i högre grad vid en bygglovssituation än om planbestämmelserna är otydliga och inte preciserar vad de omfattar.

Resultatet från den utförda fallstudien visar att det finns ett samband mellan dessa två områden. De detaljplaner som har höga indikatorvärden för indikator 2 – Detaljplaneindikatorn har även höga värden i indikator 3 – Bygglövsindikatorn. Framförallt går det att utläsa att de detaljplanerna som har låga värden i indikator 2 även har låga värden i indikator 3. Dock förekommer avvikelser, oftast där indikatorvärdet för indikator 3 är högre än indikatorvärdet för indikator 2. Det vill säga byggloven har på ett bättre sätt än vad planbestämmelserna angivit tillgodosett de kulturhistoriska värdena. Om indikatorvärdet för indikator 2 generellt är lågt, är detta inte så överraskande då det generella förvanskningsskravet träder in.

Vid en otydlig eller otillräcklig planbestämmelse är risken stor att de kulturhistoriska värdena inte uppfylls vid en bygglovssituation. Om bestämmelser för kulturhistoriska värden inte specifikt angetts i planbestämmelsen kan bygglovet trots det ligga i linje med den vaga planformuleringen. Det kan även vara så att planbestämmelsen är undermålig medan bygglovet mycket väl tillgodoser de kulturhistoriska värdena. Detta samband torde bero på hur bygglovet handläggs och vilken kunskap och intresse det finns kring de kulturhistoriska värdena vid bygglovstillfället. Detta är en faktor som inte mäts i denna studie och fångas därför inte heller upp av dessa indikatorer.

En jämförelse mellan detaljplanernas indikatorer 2 och 3 visar ett samband. Medeltalen för de båda indikatorerna är relativt låga. Dessa medelvärden kan på ett sätt representera ett genomsnittligt värde för länet och därmed presentera ett resultat för hur de kulturhistoriska värdena inom detaljplanlagt område är långsiktigt hållbart förvaltade.

Jämförelse mellan indikator 3 och 4 samt 2 och 4

En jämförelse mellan indikator 3 och 4, det vill säga Bygglövsindikatorn och Förvanskningssindikatorn, visar sambandet mellan bygglovgivning och den faktiska förvanskningen av byggnaden som resultat av den aktuella lovgivningen. Om man kan utläsa ett samband borde alltså de detaljplaner som har låga indikatorvärden för indikator 3 även få låga värden för indikator 4. Hypotesen är alltså följande; om det vid bygglovgivningen har tagits hänsyn till de befintliga eller utpekade kulturhistoriska värdena borde det inte heller ha skett någon förvanskning av dessa. Höga värden i indikator 3 ger höga värden i indikator 4. Hypotesen går även att vända på; om dålig hänsyn tagits till de befintliga eller utpekade kulturhistoriska värden vid ett bygglovsförfarande så borde en förvanskning av dessa ske, det vill säga lågt värde i indikator 3 ger ett lågt värde i indikator 4. Vid en jämförelse av indikatorvärdena för indikator 3 och 4 kan det konstateras att det går att utläsa ett samband. De detaljplaner som har höga värden för indikator 3 har i regel ett högt värde för indikator 4. Av de detaljplaner som har låga förvanskningssvärden har i regel låga bygglovsvärden. Likaså har de som har höga bygglovsvärden även höga förvanskningssvärden, det vill säga ingen förvanskning har skett. Det förekommer dock avvikelser åt båda hållen.

En jämförelse mellan indikator 3 och indikator 4:s medeltal är dock i sig missvisande då indikator 4 enbart har tre steg, det vill säga har en annan jämförelseskala. Dessa medeltal kan dock sättas i relation till varandra vilket ger ett mer

översiktligt värde. Medeltalen kan även räknas ut som ett medeltal för länet och sättas i relation till andra läns medeltal. Dessa medeltal bör dock utläsas mer som en indikation på hanteringen av kulturhistoriska värden i planprocessen fungerar.

En jämförelse mellan indikator 3 och indikator 4 säger kanske inte så mycket i sig utan snarare bekräftar indikator 4 indikator 3. Intressantare är kanske jämförelsen mellan indikatorerna 2 och 4. Denna jämförelse skulle i sådana fall visa hur formuleringen av planbestämmelserna påverkar förvanskningsgraden vid utförda bygglov. Hypotesen för en sådan jämförelse är således att planer med låga indikatorvärden för indikator 2 borde återfå låga värden för indikator 4 och vice versa. Även vid en sådan jämförelse följer studiens resultat ett sådant mönster. Visst förekommer det avvikelser men merparten av studiens resultat följer hypotesens mönster.

Sammanfattning - Sambandskedja indikator 1 till 4

Avslutningsvis bör dock kontrolleras om den påstådda sambandskedjan ligger i linje med indikatorernas resultat. Att indikator 2 till 4 går att sätta i en sambandskedja har visats i redogörelsen ovan men att sätta alla indikatorerna i en sambandskedja återstår att kontrollera.

Hypotesen har alltså varit följande; Detaljplaner som ingår i områden utpekade i kommunala kulturmiljövårdsprogram bör ha planbestämmelser som reglerar de i programmet utpekade värdena. Dessa planbestämmelser bör vara tydligt utformade och formulerade samt anpassade efter befintlig bebyggelse. Denna tydlighet skall i större utsträckning möjliggöra förutsättningar för en långsiktig hållbar förvaltning. Vidare lyder hypotesen att om planbestämmelserna är tydliga och väl utformade bör det vid en bygglovssituation tydligt kunna framgå om de kulturhistoriska värdena kan tillgodoses. Planbestämmelsen påverkar sedan, via bygglovgivningen, graden av förvanskning hos det enskilda objektet.

Vid denna fallstudie har denna sambandskedja kunna bekräftas. Detaljplaner som ingår i områden utpekade i kulturmiljöprogram har fått planbestämmelser som reglerar de i programmet utpekade värdena. För dessa objekt återfinns det i detaljplanen tydligt utformade och formulerade planbestämmelser som anpassats efter objektens kulturhistoriska värde. Vid bygglovssituationer har det sedan tagits hänsyn till de kulturhistoriska värden och därmed har också förvanskningsgraden varit låg. Likaså går det att utläsa ett samband mellan områden som inte ingår i kulturmiljöprogram och låga värden hos de följande indikatorstegen.

I studien förekommer det dock även detaljplaner som ingår i områden utpekade i kulturmiljöprogram och som har dåligt formulerade planbestämmelser och därmed även får lägre värden för de andra indikatorerna. Likaså förekommer det detaljplaner vars område inte ingår i ett kulturmiljövårdsprogram som har bra formulerade planbestämmelser och som därefter får höga värden i de övriga indikatorerna. Generellt kan dock sägas att de detaljplaner som inte ingick i något kulturmiljövårdsprogram fick lägre värden i de övriga indikatorerna medan de detaljplaner som ingick i kulturmiljövårdsprogram hade en större spridning och därav återfanns här även högre värden. Dock kan sägas att förutsättningarna för att planbestämmelserna skall bli bra är större om området ingår i ett kulturmiljövårdsprogram.

Denna studies material alltför litet för att med säkerhet påvisa sambandet mellan indikatorerna tydligt. Visserligen går det att utläsa vissa tendenser men dessa kan ej med säkerhet fastslås. Vissa samband verkar dock vara starkare än andra. Sambandet mellan indikator 1-Kulturmiljöindikatorn och de övriga indikatorerna synes vara svagt. Vidare har indikator 3 – Bygglövsindikatorn upplevts

svår att arbeta med och har emellanåt tyckts överflödig. Samma resultat erhålles troligtvis med enbart indikator 4 – Förvanskningssindikatorn. Dessutom har det i studien framkommit att faktorer utanför studiens kontroll i vissa led troligen påverkat studiens resultat. Dessa faktorer utgörs bland annat av tillgången till bra underlagsmaterial, intresserade och kunniga handläggare vid bygglovssituationer samt en större eller mindre medvetenhet och kunskap kring de kulturhistoriska värdena och hur dessa skall hanteras för att bevaras. Nämnade faktorer kan ha korrektiv verkan, det vill säga de kan kompensera för brister i ett eller flera led. Detaljplaner kan få godtagbara bestämmelser utan tillgång till kulturmiljövårdsprogram, vid bygglov kan tas större hänsyn till de kulturhistoriska värdena än vad planen kräver.

Reflektioner och utvärdering

Vid genomförandet av studien har det framkommit att mätmetoden av de konstruerade indikatorerna är genomförbar och att man kan utläsa en sambandskedja. Dock kan sägas att samtliga indikatorer bör utföras vid en studie, att enbart genomföra en indikator kan i sig bli missvisande.

Metoden kan på papper verkar omständlig och tidskrävande men med rätt upplägg och god planering är den relativt enkel att genomföra.

Den indikator som varit svårast att applicera har varit indikator 3 - Bygglövsindikatorn. Den indikator som varit tydligast och mest strukturerad har varit indikator 2 –Detaljplaneindikatorn. Det är även detta indikatorområde som är mest grundläggande och har störst inverkan på förutsättningarna för och genomförandet av förvaltningen. Det är även inom detta område som det finns fler möjligheter att i framtiden studera förvaltningsmöjligheten. Intressant borde vara att studera planhandlingarna och den information som ges kring de kulturhistoriska värdena, vad som ligger till grund för införda skyddsbestämmelser och om det finns någon information om hur dessa skall förvaltas. Det vore även intressant att studera vilken påverkan och betydelse planhandlingarna har vid bygglovsgivning. En observation som gjorts under studien är att det ofta helt och hållet saknas motivering eller beskrivning av de kulturhistoriska värden i planhandlingarna. En vanlig förekommande motivering upplevs enbart vara att bebyggelsen är gammal. Ibland har det inte ens varit motiverat, ur ett bevarandeperspektiv, att införa skyddsbestämmelser. Detta kan på sikt leda till en inflation av skyddsbestämmelserna då de inte används i rätt syfte utan bara på ”äldre hus”. För de detaljplaner som ej omfattas av ett kulturmiljövårdsprogram eller liknande så är det ju i planhandlingen som de kulturhistoriska värdena bör specificeras.

Indikatorernas resultat i Västmanlands län blev förhållandevis lågt. Vid en jämförande studie mellan olika kommuner och län är medeltalen det bästa sättet att redovisa indikatorerna. Det är även medeltalen för indikatorerna 2 – 4 som bör redovisas på miljömålsportalen. De kan enkelt jämföras men viktigt är att komma ihåg att dessa planer enbart ger ett riktvärde för förutsättningarna till långsiktigt hållbar förvaltning. Dessa planer är ju enbart ett urval och säger så att säga inte hela sanningen. Viktigt att tänka på är även att urvalet av detaljplaner för detta arbete haft sin utgångspunkt i de kommunala kulturmiljövårdsprogrammen. Om detta ej varit styrande hade kanske resultatet varit ett annat.

En annan aspekt är att indikator 2 och 3 har en fyrgradig skala medan indikator 4 enbart har en tregradig bedömningsskala vilket kan bli missvisande vid en jämförelse mellan värdena, om man inte är observant. Vid konstruerandet av indikatorn var det svårt att formulera fyra olika värdesteg då de blev alltför otydliga och svårtolkade. De olika värdestegen kom för nära varandra och därmed ökade risken för en större tolkningsmöjlighet och subjektivitet vid bedömningen. Detta borde kanske omarbetas vid en framtida användning av

SAMMANFATTNING

Enligt regeringens proposition 2004/05:150 föreslås delmål 2 för miljömålet God bebyggd miljö ändras för att få följande nya lydelse: Bebyggelsens kulturhistoriska värden skall senast år 2010 vara identifierade och ha en långsiktigt hållbar förvaltning. Med anledning av den nya formulering om långsiktig hållbar förvaltning bör indikatorer formuleras för att kunna mäta om bebyggelsens kulturhistoriska värden är långsiktigt hållbart förvaltade. Mycket av det arbete som är avgörande för bebyggelsens förvaltning sker på kommunal nivå och omfattar bland annat formulerandet av skydd i detaljplaner för bebyggelse med höga kulturhistoriska värden. Denna studie har därför inriktats mot skyddsregelringsfunktionen av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt Plan- och bygglagen. Syftet med denna studie är att föreslå och formulera indikatorer som gör det möjligt att mäta måluppfyllelsen av förvaltningsmålet.

Studien har omfattat elva veckors arbete och har sin geografiska utgångspunkt i Västmanlands läns elva kommuner. Studien omfattar fyra övergripande moment i vilka det bland annat ingår arkivsök, fältstudier samt utarbetandet av indikatorer och sammanställning av resultat i rapport. I dessa moment har det ingått att identifiera detaljplaner med bestämmelser som reglerar kulturhistoriska värden, identifiera givna bygglov på bebyggelse med bestämmelser som reglerar kulturhistoriska värden, en fältstudie samt att sammanställning av material och formulera indikatorer. En inledande avgränsning var att max elva detaljplaner, en från varje kommun i länet, skulle studeras. För varje plan fick dessutom max tio bygglov studeras. Ytterligare några inledande kriterier formulerades för att avgränsa urvalet; detaljplanen skall omfattas av ett kommunalt kulturmiljövårdsprogram, detaljplanen skall ha vunnit laga kraft tidigast 1999 och senast 2005 samt att detaljplanen skall innefatta planbestämmelser som reglerar kulturhistorisk värdefull bebyggelse.

Vid fallstudien studerades cirka 320 detaljplaner och områdesbestämmelser. Av dessa har 59 detaljplaner med planbestämmelser som reglerar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse identifierats. I länets samtliga kommuner utom en har det under tidsperioden antagits detaljplaner med någon typ av planbestämelse för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. I vissa kommuner återfanns inga detaljplaner som levde upp till de uppställda kriterierna och som det dessutom givits bygglovs på. Detta medförde att några kommuner har deltagit med flera detaljplaner i studien. Efter vidare arkivsökning lyckades dock elva detaljplaner identifieras i sex av länets kommuner. På dessa har total 25 bygglov beviljats.

Vid formuleringen av indikatorer identifierades tre arbetsområden som styr och påverkar möjligheterna till en långsiktigt hållbar förvaltning. Dessa är identifiering av och formulering av kulturhistoriska värden genom program, formulering av planbestämmelser i detaljplan som styr förvaltningen av identifierade kulturhistoriska värden samt tolkning av planbestämmelser vid bygglovsprocessen. Dessa arbetsområden är tätt förbundna med varandra i ett orsak-verkan sammanhang. Utifrån dessa tre områden formulerades därefter förslag på fyra indikatorer

- Indikator 1 – Kulturmiljöindikator
- Indikator 2 – Detaljplaneindikator
- Indikator 3 – Bygglovsindikator
- Indikator 4 – Förvanskningsindikator

Dessa indikatorer representerar olika delar i planprocessen och mäter i sig, i respektive skede, förutsättningarna för en långsiktig hållbar förvaltning. Utifrån de fyra indikatorerna har en hypotes formulerats som har sin utgångspunkt från olika områden inom planprocessen. Hypotesen är att indikatorerna bör kunna sättas i en sambandskedja där förutsättningarna i en indikator har inverkan på nästa indikators resultat.

För varje indikator har en bedömningsmodell formulerats. Modellerna infattar olika kriterier som motsvaras av ett värde, så kallat indikatorvärde. På de elva detaljplanerna och de 25 byggloven har därefter samtliga indikatorer applicerats varvid indikatorvärden erhållits. Indikatorvärdena har därefter sammanställts i tabellform. Utifrån dessa har sedan slutsatser och tendenser kunnat utläsas.

Vid en analys av studien och indikatorernas värden har det konstaterats att sambandskedjan är synlig. Det kan dock konstateras ett svagt samband mellan indikator 1 och de övriga indikatorerna. Ett mycket tydligare samband återfinns mellan indikator 2, 3 och 4. Att bebyggelsen varit inkluderad i ett kulturmiljöprogram har alltså inte varit avgörande för möjligheten till långsiktig hållbar förvaltning.

Det som enligt denna studie är avgörande är formuleringen och utformningen av planbestämmelserna i detaljplanen. Dessa påverkar direkt hur de kulturhistoriska värdena kan tillgodoses vid en bygglovssituation och om en förvanskning riskerar ske eller ej. Dock kan sägas att förutsättningarna för att planbestämmelserna skall bli bra är större om området ingår i ett kulturmiljövårdsprogram.

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Käll- och referenslitteratur

Allmänna råd om ändring av byggnad, BÄR. Boverket. Allmänna råd 1996:4, ändrad genom 2004:1.

Behöver jag bygglov, behöver jag göra bygganmälan? Boverket 2003.

Boken om detaljplan och områdesbestämmelser. Boverket. Allmänna råd 2002:1.

Boken om lov, tillsyn och kontroll. Boverket. Allmänna råd 1995:3, ändrad 2004:4.

Kulturbistoriskt intressanta byggnader i Köpings tätort, del 2, 1987.

Kulturminnesvårdsprogram för Fagersta kommun, 1985.

Kulturminnesvårdsprogram för Hallstahammars kommun, 1985.

Kulturminnesvårdsprogram för Sala kommun, 1985.

Kulturminnesvårdsprogram för Skinnskattebergs kommun, 1987.

Kulturmiljöindikatorer. En utvärdering av 20 metodstudier och 140 indikatorer för miljömålsuppföljningen. Föreningen Sveriges Länsantikvarier 2004.

Kulturmiljön i plan och byggsystemet, metod för miljömålsuppföljning. Riksantikvarieämbetet Rapport 2004:4.

Plan- och bygglagen 1987:10.

Proposition 2004/05:150.

Skyddade byggnader enligt plan- och bygglagen, utveckling av statistik för miljömålsuppföljning. Riksantikvarieämbetet rapport 2003:1.

Västerås stadsbebyggelse, Kulturbistorisk byggnadsinventering i Västerås kommun. 1980.

Arkiv

Arboga kommun, Miljö- och Byggnadsnämndens arkiv.

Fagersta kommun, Miljö- och Stadsbyggnadskontoret.

Hallstahammars kommun, Tekniska kontoret.

Heby kommun, Miljö- och Byggavdelningen.

Kungsörs kommun, Tekniska kontoret.

Köpings kommun, Stadsarkitektkontoret.

Norbergs kommun, Miljö- och Byggnadskontoret.

Sala kommun, Bygg- och Miljöförvaltningen.

Skinnskattebergs kommun, Tekniska kontoret.

Surahammars kommun, Plan- Bygg- och Miljöavdelningen

Västerås kommun, Stadsbyggnadskontoret, Bygglovsarkivet.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, Samhällsbyggnadsenheten, planarkivet.

BILAGA 1

SAMMANSTÄLLNING AV FALLSTUDIE

DETALJPLAN 1, FAGERSTA KOMMUN

Namn:	Detaljplan för kvarteret Dana mfl
Laga kraft:	2001 07 23
Planens syfte:	Syftet med planen är att skydda den befintliga bebyggelsens karaktärsdrag och uppmärksamma fastighetsägare m fl på vad ifrågan om den yttre utformningen som skall iakttas vid underhåll och ombyggnad m m
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	3
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	q: Bebyggelse som omfattas av PBL 3 kap 12§: ”Byggnader som är särskild värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässiga och konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.” Underhåll av byggnader skall ske med traditionella material och metoder. q1: Byggnad får inte rivras k: Bebyggelse som omfattas av PBL 3 kap 10§: ”Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt, så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.” De karaktärsdrag som skall beaktas omnämns i planbeskrivningen under rubriken ”Förutsättningar och förändringar.”
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Nej
Annat skydd:	Skyddsföreskrifterna hänvisar till planbeskrivningen
Antikvarisk kompetens:	Nej
Skyddets karaktär:	Den ena skyddsföreskriften citerar lagtexten och ger anvisningar på underhåll. Den andra föreskriver rivningsförbud. Föreskriften k citerar varsamhetsparagrafen 3 kap. 10 § PBL och hänvisar även till rekommendationer i planbeskrivningen. Föreskrifterna är fördelade både på enskilda fastigheter och på bebyggelsegrupper.
Planområdets karaktär:	Planområdet är beläget i Fagersta centrum och omfattar kvarteren Dana, Dagny, Solid samt delar av egnahembebyggelse vid Jubbacken. Planområdet består av två delar, vitt skilda i sin karaktär. Den större, norra delen upptas av torgbebyggelsen kring Brinelltorget och omfattar en modern centrumbbyggelse. Den södra delen av planområdet utgör villa- och egnahemsbebyggelse vid Jubbacken. Bebyggelsen i området är i huvudsak bostadsbebyggelse samt verksamhets- och affärslokaler. Torgbebyggelsen kan delvis sättas i direkt samband med att

Fagersta fick stadsprivilegier år 1944 och att stadscentrum därmed skulle byggas upp. Arkitekturen inom torgområdet är typisk för 1940- 1950- och 1960-talen. Vid västra torgfasaden återfinns byggnader i två plan med butiker i det nedre och är goda representanter för 1940-talets arkitektur. I kvarteret Solid återfinns ett varuhus inrymmande flera butiker. Byggnaden har förändrats genom tiderna men den första affärsbyggnaden tillkom under 1940-talet. Under 1960-talet omvandlades byggnaden till ett Domusvaruhus och har idag en karaktär som mer ansluter till 1960-talet. På andra sidan Brinelltorget återfinns två sammanbyggda affärshus i tre våningsplan, innehållande butiker och bostäder. Det ena huset uppfördes 1944 och är ritat av Cyrillus Johansson. Söder om dessa ligger Gallerian, ursprungligen uppförd som ett EPA-varuhus 1965 och med en tydlig 60-talskaraktär.

Den södra delen av området, Jubbacken, är ett karaktäristiskt villaområde. Bebyggelsen är uppförd som stora villor samt som egnahem. De är individuellt utformade och har tillkommit under 1900-talets första hälft. I början av 1900-talet lät Fagersta bruk uppföra ett antal stora villor i nationalromantisk stil av vilka två återfinns inom planområdet på fastigheterna Fagersta 3:47 och 3:67. Under 1920- och 1930-talet uppfördes en del egnahem i klassicistisk stil men till många egnahem användes typritningar. Dessa uppfördes i ett och ett halvt plan med spritputsade fasad och brutet tegeltak.

Indikator 1
Kulturmiljöindikator:

Nej, detaljplanen ingår ej i ett kulturmiljöprogram

Indikator 2
Detaljplaneindikator:

3

Bygglov 1

Fastighet:

Solid 1

Byggnadstyp:

Affärsbyggnad

Beslutsdatum:

2003 07 09

Lovets omfattning:

Uppsättning av skyltar (13 st)

Omfattas av planbestämmelser:

k

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

Skyltar har monterats på byggnadens fasad mot Stationsvägen samt på fasaden i hörnet Stationsvägen / Brinellvägen. Skyltarna gör reklam för vid torget befintliga företag och är av varierad sort, en del är boxformade med bakomliggande belysning och andra är platta plåtskyltar. Skyltarna har i stort samma rektangulära form och har delvis grupperats anpassade efter fasadens utformning. Mot Stationsvägen är skyltarna placerade i ett band mellan nedersta våningsplanet och andra våningens fönsterband. Skyltarna tillhör i stort nationella företag som har en redan bestämd utformning varpå en till miljön mer anpassad utformning av skyltarna antagligen är svår att genomdriva. Skyltarna har placerats på ett sätt där de både har anpassats efter byggnadens utformning samt fått ett synligt läge.

Analys:

Planbestämmelsen innebär att skyltar och ändringar skall anpassas efter byggnadens material och utformning, vilket i detta fall innebär en anpassning till en 50- och 60-talsutformning. Dessa skyltar är kanske inte i material, färg och form anpassade efter detta men stör dock i sin placering ej byggnadens uttryck.

Indikator 3
Bygglövsindikator: 2

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 3

Bygglövs 2

Fastighet: Solid 1

Byggnadstyp: Affärsbyggnad

Beslutsdatum: 2004 03 11

Lovets omfattning: Uppsättning av skyltar

Omfattas av planbestämmelser: k

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

Lovet omfattar interiör och exteriör skyltning. Exteriörskyltar har placerats som ett band ovanför ett butiksfönster samt som en flagga. Skyltarnas längd har anpassats efter skyltfönstret. Likaså har en rektangulär skylt placerats på byggnadens södra fasad. Denna ingår i en grupp av skyltar.

Analys: Dessa skyltar tillhör ett nationellt företag och har en redan bestämd form är det svårt att genomdriva en utformning mer anpassad efter byggnadernas arkitektoniska uttryck. Dock kunde placeringen i höjdd led bli något mer diskret utan att inkräkta på dess synlighet.

Indikator 3
Bygglövsindikator: 2

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 3

Bygglövs 3

Fastighet: Dagny 1

Byggnadstyp: Affärs- och flerbostadshus

Beslutsdatum: 2005 05 19

Lovets omfattning: Tillbyggnad av terrass med tak på flerbostadshus.

Omfattas av planbestämmelser: k

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

På byggnadens södra gavel har en terrass byggts till. Terrassen är uppförd på byggnadens tredje våning och är anlagd på taket av en påbyggnad, tillhörande butikslokalen i Dagny 3. Terrassen är uppförd med en uppbyggt trall i tryckimpregnerat trä. Därpå har en stolpverkskonstruktion med en panel i fiskbensmönstrad panel fogats. Stolpverkskonstruktionen är uppförd tryckimpregnerat trä medan panelen färgats grå. Över delar av terrassen återfinns ett rödmålat plåttak.

Analys: Byggnaden i Dagny 1 är uppförd 1944 och ritad av Cyrillus Johansson. Affärs- och flerbostadshuset har typiska drag från 1940-talet. I planhandlingen återfinns rekommendationer om hur tillbyggnader ska anpassas byggnadens karaktärsdrag. Här återfinns även material- och färgrekommendationer som är tidstypiska. Bygglovet för den tillbyggda terrassen avviker tydligt från dessa rekommendationer.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 2

Indikator 4
Förvanskningindikator: 1

DETALJPLAN 2, FAGERSTA KOMMUN

Namn: Ändrad detaljplan för Andra Sidan

Laga kraft: 1999

Planens syfte: Avsikten är att medge uppförande av en komplementbyggnad på mark som i gällande plan utgör mark som ej får bebyggas (punktprickad mark).

Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift: 1

Bestämmelser och formuleringar på plankartan: q: Värdefull miljö. Ändring av en byggnad får inte förvanskas dess karaktär och anpassning till omgivningen. Ny bebyggelse skall utformas med särskild hänsyn till omgivningens egenart.
n1: Befintliga träd får inte fällas.

Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram: Ja. Kulturminnesvårdsprogram för Fagersta kommun, antaget 1985.

Annat skydd: Strömsholms kanal är riksintresse för kulturmiljövården.

Antikvarisk kompetens: Nej

Skyddets karaktär: Skyddet omfattar ett bostadshus och planerad garagebyggnad. Ett flertal träd inom fastigheten har fått bestämmelsen n.

Planområdets karaktär: Planområdet ligger inom stadsdelen Andra Sidan på västra sidan av Kolbäckån, ca 1 km väster om Fagersta centrum. Området utgör till större delen en kulturhistoriskt värdefull miljö, i vilken den nu aktuella fastigheten ingår. Planområdet angränsar till Fagersta herrgård som stod färdig 1787. Byggnaden uppfördes i timmer med panel och till herrgården hör två flygelpar i likartat uppförande. I anslutning till herrgårdsmiljön återfinns även det f d brukskontoret, uppfört 1783 samt arbetarbostad, magasin och stallbyggnader. Kring herrgårdsanläggningen har tjänstemannabostäder, i form av stora villor, uppförts. Dessa utgör ett dominerande inslag i området. Herrgården med tillhörande byggnader är i byggnadsinventeringen bedömda vara av byggnadsminnesklass.

Indikator 1
Kulturmiljöindikator: Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljöprogram.
Ja, planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns.

Indikator 2
Detaljplaneindikator: 2

Bygglov 1

Fastighet:	Andra Sidan 1:55
Byggnadstyp:	Bostadshus
Beslutsdatum:	2002 04 10
Lovets omfattning:	Nybyggnad av carport och förråd.
Omfattas av planbestämmelser:	q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	På fastigheten, som angränsar till Fagersta Herrgård, har en carport uppförts. På fastigheten återfinns ett bostadshus uppfört vid sekelskiftet 1900. Bostadshuset fasad har en träpanel som är målad i en gul kulör. Carporten har stående träpanel. Byggnaden har målats i en gul kulör och samtliga detaljer vita. På taket återfinns ett tvåkupigt tegeltak.
Analys:	Carporten är placerad med en långsida mot söder och är uppförd ca 15 meter från Fagersta Herrgårds ena flygelbyggnad. Vid fastighetsgränsen återfinns träd och buskage som avgränsar carporten från herrgårdsmiljön. Carportens utformning och färgsättning har anpassats till bostadshuset medan det markant skiljer sig mot herrgårdsmiljön. Herrgårdsmiljön som enligt kulturmiljöprogrammet är av byggnadsminnesklass har i detaljplanen en Q bestämmelse. För att möjliggöra uppförandet av carporten antogs en ny detaljplan enbart för gällande fastighet. I denna återfinns ett q med ett index om att ny bebyggelse får utformas med särskild hänsyn till omgivningen egenart. Ingen hänsyn har tagits till herrgårdens utformning.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	1
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	1

DETALJPLAN 3, HALLSTAHAMMARS KOMMUN

Namn:	Detaljplan för del av Hallstahammar, Norra delen av Hammartorget.
Laga kraft:	2000 04 07
Planens syfte:	Planen upprättas för att ge Hammartorget en bättre avslutning i den norra delen. Vegagatan ges en ny sträckning norr om den s k Läkarvillan och ansluter till Storgatan vid Vegaplan. Läkarvillan som därigenom kommer att ingå i Hammartorget, skall bevaras och kompletteras med en större byggrätt som ger torget en avslutande fond mot norr.
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	1
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	q: Byggnad som omfattas av 3 kap 12 § PBL f1: Ny bebyggelse skall exteriört anpassas till befintlig byggnad.
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Nej

Annat skydd:	Nej
Antikvarisk kompetens:	Nej
Skyddets karaktär:	Skyddsföreskriften q omfattar en byggnad, den s k Läkavillan.
Planområdets karaktär:	Detaljplanens område omfattar vägkorsningen Storgatan / Vegagatan i Hallstahammars tätort. Planområdet ligger norr Hallstahammars centrum som domineras av en tidstypisk centrumbebyggelse från 1960- och 70- tal. Planområdet omfattar även den s k Läkavillan, uppförd som läkarmottagning under 1930-talet. Byggnaden är en funkisbyggnad och skiljer sig i sitt arkitektoniska uttryck tydligt från den övriga bebyggelsen i området.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Nej, detaljplanen ingår ej i ett kulturmiljöprogram.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	2

Bygglov 1

Fastighet:	Eldsboda 3:1
Byggnadstyp:	Teaterlokal
Beslutsdatum:	2000 04 14
Lovets omfattning:	Om- och tillbyggnad av teaterlokal
Omfattas av planbestämmelser:	q, fl
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Den s k Läkavillan har en ljust slammad fasad med stora fönster symmetriskt placerade. Byggnaden har ett platt tak med detaljer utförda i kopparplåt. Fönster har en ljusgrön kulör och dörrarna en ockragul. Samtliga fönster och dörrar är nya men med en utformning som påminner om de äldre. Kring samtliga dörrar återfanns tidigare en utskjutande portik vilken idag är borttagen från ett flertal av dörrar. En tillbyggnad, infattande ett entréparti, har byggts till på fasaden mot skolan. Läkavillan har byggts till med en teaterlokal. Teaterbyggnadens arkitektoniska uttryck härrör från funktionalismen och tillbyggnaden återupptar därmed Läkavillans formspråk. Teaterlokalen har slätputsad fasad och saknar dekorativa element förutom en balkong på entréfasaden. Att teaterbyggnaden är tillbyggd läkavillan markeras tydligt genom att den del av läkavillan som ansluter till tillbyggnaden har rödfärgats. I övrigt är byggnaderna enhetliga när det gäller fönsterutformning, färgsättning och takutformning.
Analys:	Renoveringen av läkavillan har medfört vissa förändringar. Bland annat har fönster och dörrar bytts ut och likaså har byggnadens fasader putsats om. Vid ombyggnationen har dörrarna målats gula medan fönsterkarmar och bågar grönmålats. Färgsättningen känns därmed inte tidstypisk. Tillbyggnaden har anpassats så till den befintliga byggnaden i sitt arkitektoniska uttryck att det är svårt att direkt avgöra vilken som är den äldre byggnaden. Miljön kan på grund av detta till del anses vara förvanskad mot ursprungsutförandet.
Indikator 3 Bygglovsindikator:	3
Indikator 4 Förvanskningsindikator:	2

DETALJPLAN 4, KÖPINGS KOMMUN

Namn:	Detaljplan för Kvarteret Brage 7 och Dana 10 mm (Gamla sparbanken och Rådhuset)
Laga kraft:	2003 04 11
Planens syfte:	Fastigheten Brage 7 är i gällande plan avsedd för allmänna ändamål. Syftet med planändringen är att möjliggöra en försäljning av fastigheten och ombyggnad till bostäder och/eller kontor. Detaljplanen för fastigheten Dana 10, Rådhuset, anpassas så att den stämmer med fastighetens nuvarande gränser. Det mellanliggande parkeringsområdet ändras till kvartersmark.
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	1
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	Q: Användning anpassad till byggnadens kulturvärden o1: Hiss eller lyftanordning behöver inte anordnas q1: Särskild värdefull bebyggelse enligt 3 kap 12§ PBL Befintliga byggnader får inte rivas q2: Fasaden får ej förvanskas q3: Muren skall bevaras
Ingår planen i ett kulturmiljövärdprogram:	Ja, Kulturhistoriskt intressanta byggnader i Köpings tätort, 1987.
Annat skydd:	AQ Arkitekter har gjort "Antikvarisk förundersökning/skissförslag på varsam anpassning av Brage 7 – Gamla Sparkbanken i Köping". Rapporten ingår som en handling i detaljplanen och har legat till grund för projekteringen av ombyggnaden.
Antikvarisk kompetens:	Nej.
Skyddets karaktär:	Föreskriften Q, q1, q2, q3, o1 omfattar byggnaderna i kvarteret Brage 7. Q, q1, q2 omfattar byggnaden i kvarteret Dana 10.
Planområdets karaktär:	Detaljplanen omfattar kvarteren Brage 7 och Dana 10. Kvarteren är belägna vid Stora Torget i centrala Köpings tätort. Brage 7 uppfördes för Köpings Stads Sparbank 1930 och är ritad av arkitekt John Åkerlund. Byggnaden är uppförd i 20-talsklassicistisk stil, uppförd i en kubisk form på fyra våningar med en klart markerad sockelväning och i övrigt enkel, slät fasad. Till bankbyggnaden är, genom en portal, ett envåningsthus kopplat. Detta fungerade ursprungligen som vaktmästarbostad och garage. Till Brage 7 hör även en muromhågnad trädgård med planteringar och uppvuxna träd. I kvarteret Dana 10 ligger Rådhuset som är uppfört 1875 -1877. Byggnaden är uppförd i nyklassicistisk stil och är på ett karaktäristiskt sätt placerad vid Stora Torget. Sitt nuvarande utseende fick Rådhuset vid mitten av 1920-talet då en stor om- och tillbyggnad genomfördes. Västeråsarkitekten Erik Hahr svarade då för ritningarna. Rådhuset är en av få bevarade byggnader i Köping från tiden före stadsbranden 1889.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljöprogram. Ja, planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	3

Bygglov 1

Fastighet:	Brage 7
Byggnadstyp:	Kontorslokal
Beslutsdatum:	Bygglov 2003 06 18 Bygganmälan 2003 06 18
Lovets omfattning:	Ändrad användning av kontorslokaler till lägenheter och lokaler. Ändring av planlösning Installation eller väsentlig ändring av hiss, ventilation, VA-anläggning.
Omfattas av planbestämmelser:	Q, q1, q2, q3, o1
Genomförda åtgärder Beskrivning:	I Gamla Sparbankshuset har lägenheter uppförts i husets tre översta våningar. I den nedre återfinns kontorslokaler. I uthuset, det f d vaktmästarbostaden, återfinns idag två lägenheter. Kring byggnaden med innergård löper en mur. Uppförandet av bostäder har medfört en del förändringar av byggnadens tidigare planlösning, vilket vid fältbesiktningen inte kunde avstämmas. Övriga exteriöra förändringar har skett varsamt. Samtliga förändringar har stått under antikvarisk kontroll.
Analys:	Förändringen av byggnadens användning till bostäder och kontor har inte påverkat byggnadens kulturvärde negativt. De hittills utförda exteriöra arbetena har inte heller påverkat byggnaden negativt ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Dock återfinns inga bestämmelser om hur förändringar skall ske i plankartan.
Indikator 3 Bygglovsindikator:	4
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	3

DETALJPLAN 5, KÖPINGS KOMMUN

Namn:	Detaljplan för Del av Tullens industriområde, Köpings tätort, Köpings kommun.
Laga kraft:	1999 07 06
Planens syfte:	Detaljplanen upprättas för att anpassa området till de (utformningen av trafiksystemet i området kring Inre hamnen och norra delen av Tullens industriområde) nya förutsättningarna och aktualisera planbestämmelserna i intilliggande kvarter. Erforderliga fastighetsregleringar kommer att kunna genomföras med stöd av detaljplanen.
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	4
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	Q: Användning anpassad till byggnadens kulturvärden m: Verksamheten får inte vara störande för omgivningen
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Ja, byggnaderna är omnämnda och klassificerade i Kulturhistoriskt intressanta byggnader i Köpings tätort, 1987.

Annat skydd:	Nej
Antikvarisk kompetens:	Ja, Köpings stadsmuseum.
Skyddets karaktär:	Q återfinns på två fastigheter och sex byggnader.
Planområdets karaktär:	Detaljplanen omfattar industrifastigheter inom Tullens industriområde och Inre hamnen i Köpings hamnområde. Området är belägen sydöst om Köpings centrala del och ansluter till Köpingsåns mynning i Inre hamnen. Området omfattar dels utbyggda industrifastigheter inom Tullens industriområde men också kulturellt värdefulla miljöer kring inre hamnen. I området återfinns järnvägsstationen för KUJ (Köpings - Uttersberg - Riddarhyttans järnväg) uppförd 1860-talets mitt, det f d järnvägshotellet uppförd under samma period samt ett nyuppfört lokstall, inspirerat av ett ursprungligt lokstall som legat på platsen innan stadsbranden 1899. Lokstallet uppfördes under mitten av 1990-talet. I planområdet återfinns även tre hamnmagasin från 1870- och 1890-tal.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljöprogram. Nej, inga planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	1
Bygglov 1	
Fastighet:	Sjötullen 13
Byggnadstyp:	Hotell, restaurang mm
Beslutsdatum:	Bygglov 2000 07 04 Byggnmälan 2000 07 04
Lovets omfattning:	Ändrad användning av f d stationshus – till café, restaurang samt gästhamns-service. Installation av ventilation och VA-anläggning. Ändring av planlösning
Omfattas av planbestämmelser:	Q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Den f d järnvägsstationen för KUJ (Köpings - Uttersberg - Riddarhyttans järnväg) har inretts till restaurang. Enligt bygglovsbeslut samt byggnmälan har vissa inre förändringar skett. Dessa har inte undersökts i fält då det var stängt vid tidpunkten för besöket. Den ändrade användningen av byggnaden har dock medfört vissa förändringar. Bland annat har utrymningstrappor och dörrar samt ventilationshuvor anordnats. Dessa har enligt samrådsprotokollet planerats i samråd med antikvarien på Köpings museum.
Analys:	Den förändrade användningen av byggnaden har medfört vissa exteriöra och interiöra förändringar. En del av dessa upplevs inte som positiva för stationens kulturhistoriska värde. Detta regleras dock inte av användningsbestämmelsen.
Indikator 3 Bygglovsindikator:	2
Indikator 4 Förvanskningindikator:	2

Bygglöv 2

Fastighet:	Del av Sjötullen 1:2 och 1:4
Byggnadstyp:	
Beslutsdatum:	Bygglöv 2001 05 18
Lovets omfattning:	Nybyggnad av soprum och miljöstation
Omfattas av planbestämmelser:	Q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	I hamnområdet har ett soprum och miljöstation uppförts. Soprummets utformning har anpassats någorlunda till området. Byggnaden har pulpettak och är uppförd i betong. Fasaden är färgad röd och vit och anknyter därmed till magasinbyggnaderna i närheten.
Analys:	Bygglövet har ej påverkat miljön negativt eftersom det är en friliggande byggnad belägen en bit från de äldre magasinerna och kajkanten. Kunde kanske fått en mer diskret placering med tanke på miljön.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	2
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	2

Bygglöv 3

Fastighet:	Speditören 13
Byggnadstyp:	F d Järnvägsstation, nu restaurang.
Beslutsdatum:	Bygglöv 2003 11 21
Lovets omfattning:	Tillbyggnad av restaurang med uthus/förråd/växthus.
Omfattas av planbestämmelser:	Q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	På f d järnvägsstationens södra fasad har ett soprum uppförts. Soprummet har byggts direkt mot fasaden på byggnadens centrala parti. Tillbyggnaden har ett flackt pulpettak uppfört med någon typ av korrugerad plåttäckning. Tillbyggnaden har en liggande panel och en dörr mot väst. Panelen är ohyvlad och omålad och har delvis grånat. Tillbyggnaden skiljer sig markant mot den godkända bygglovsritningen och är med sin nuvarande utformning ej anpassad till byggnadens kulturhistoriska värden.
Analys:	Tillbyggnaden skiljer sig markant från den godkända bygglovsritningen. Den nuvarande utformningen är inte anpassad till byggnadens kulturhistoriska värde. Den vid bygglov godkända tillbyggnaden har en bra anpassning till befintlig byggnad och det faktiska utförandet överrensstämmer ej med denna.

Indikator 3
Bygglövsindikator: 3

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 1

Bygglövs 4

Fastighet: Sjötullen 1:3

Byggnadstyp: F d Järnvägsstation, nu restaurang.

Beslutsdatum: Bygglövs 1999

Lovets omfattning: Omfärgning av fasad, ny färgsättning.

Omfattas av planbestämmelser: Q

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

KUJ-stationens fasader samt fönsterbågar har målats om. Fasadpanel, foder och fönsterbleck har målats i en ljus oxidgul nyans och fönsterbågarna i kromoxidgrön nyans.

Analys: Analys: Under 1998 pågick en upprustning av KUJ-stationen. Arbetet avstannade för att återupptas 1999 då en omfärgning av fasaden blev aktuell. Samråd kring färgsättningen genomfördes med Köpings museum samt Västmanlands läns museum. Efter arkivstudier samt undersökning av färgskikt beslutades att den färgsättningen stationsbyggnaden fick efter 1941 års utbyggnad var lämplig.

Indikator 3
Bygglövsindikator: 4

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 3

DETALJPLAN 6, SALA KOMMUN

Namn: Detaljplan för kvarteren Rymningen, Hagelschaktet mm
D.v.s bostadsområdet Jakobsdal samt stadens mark Kristina med bl a Jakob Matts kvarnbebyggelse öster om Pråmån.

Laga kraft: 2002-12-14

Planens syfte: Att anpassa byggrätterna för bostadskvarteret inom dp till nuvarande användningsförhållande och säkerställa karaktären i området för framtiden och därmed ett kulturhistoriskt värde. Dessutom skall dp ge ett skydd för riksintresseområdet för kultur kring Pråmån i aktuellt avsnitt. Jakob Matts kvarnbebyggelse lyfts fram i egenskap av unik kulturhistorisk miljö, ges möjlighet till utveckling och inordnas i parkområdet kring Pråmån, som i sin helhet ges beteckningen Kulturpark.

Antal bygglövs på byggnad med skyddsföreskrift: 1

Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	<p>q: Område som omfattas av 3 kap.12§PBL. Särskild hänsyn till områdets helhetsmiljö erfordras vid kompletteringar och ändringar. Från bebyggelsens tidiga period karaktäristisk och väl bibehållen byggnad har särskilt kulturmiljövärde. Befintlig utformning och befintliga material bibehålles respektive återställes vid om- och tillbyggnad.</p> <p>q1: Byggnader och byggnadsverk för mark och vatten får inte rivas</p> <p>q2: Byggnader och byggnadsverk för mark och vatten underhålls med ursprunglig teknik och material. Tidigare riven byggnad får återuppföras.</p> <p>q3: Äldre inredning och utrustning bevaras.</p> <p>n1: Vattensystemet med kanaler utgör fornminne enligt Kulturmiljölagen. Samrådsplikt med länsstyrelsen. Restaurering eller återuppförande av byggnader m m enligt separat Bevarande- och utvecklingsplan. Öppen vattenyta skall bibehållas.</p> <p>Kulturpark: Park med kulturbyggnader.</p>
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Nej.
Annat skydd:	Vattensystemet och kanaler är fornminne samt ligger inom Riksintresse för kulturmiljövården.
Antikvarisk kompetens:	Nej
Skyddets karaktär:	Skyddsföreskriften q omfattar hela kvarter, resterande föreskrifter begränsar sig till fastigheten där kvarnbebyggelsen Jakob Matts ligger.
Planområdets karaktär:	<p>Detaljplanen omfattar åtta bostadskvarter belägna sydväst om Sala centrum. Kvarteren är uppdelade i småhustomter bebyggda med bostadshus i ett till två plan ursprungligen avsedda för flerfamiljsboende. Området har en rutnätsplan med en centralt belägen park utifrån vilken en bred gata löper som en axel i östvästlig riktning med en förlängning över Pråmån och in i det intilliggande bostadsområdet. Planområdet är en del av ett tidigt uppfört bostadsområde utanför stadskärnan. Merparten av byggnaderna är uppförda under tidigt 1900-tal. I den sydvästra delen av området återfinns ett småstugeområde från 1932, uppförda för tjänstemän och arbetare i stadens regi. Flertalet av byggnaderna öster om Göran Perssons gata tillkom före 1940. I kvarteret Malmfatet 3-7 uppförde staden omkring 1920 bostäder med smålägenheter för anställda i Sala stad. Området omfattas av ett parkstråk kring Pråmån där Jakobs Matts kvarn återfinns. Denna består av kvarnbyggnaden vid damm och slussystemet, mjölnarbostad, uthuslänga och smedja. Kvarnbebyggelsen skall i och med planen lyftas fram i egenskap av unik kulturhistorisk miljö och inordnas i det omkringliggande parkområdet som i sin helhet ges beteckningen Kulturpark.</p>
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Nej, detaljplanen ingår ej i ett kulturmiljöprogram.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	2

Bygglöv 1

Fastighet:	Vattenhjulet 6
Byggnadstyp:	En-/tvåbostadshus
Beslutsdatum:	2003 09 04
Lovets omfattning:	Byte av fasadmaterial
Omfattas av planbestämmelser:	Q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Byggnaden har en ny fasadpanel utförd som en kombination av stående/ liggande/stående panel, typisk för sekelskiftet 1900. Fasaden är målad med en ljusgul kulör. Listverk och fönsterfoder är målad i en gråblå kulör medan fön- sterkarmarna är målade i engelskt rött. Andra detaljer såsom plåtdetaljer, listverk och stup- och hängrännor är målade svart. Fönster är nya med energiglas och aluminiumprofil. Fönstren har en tidstypisk indelning. Byggnaden har tilläggs- solerats med ca 5 centimeter.
Analys:	Material och utformning är tidstypisk för byggandens uppförande. Om byggnaden tillhör den grupp som räknas som äldre i området omfattas den av skyddsformuleringen Befintlig utformning och befintliga material bibehålles respektive återställes vid om- och tillbyggnad. Befintligt material har inte bibe- hållits, om det funnits, men det nya materialet har en viss historisk anknytning. Detaljutformningen och tilläggsisoleringen bidrar starkt till att byggnaden inte upplevs som genuin vilket påverkar byggnadens kulturhistoriska värde negativt.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	2
Indikator 4 Förvanskingsindikator:	1

DETALJPLAN 7, SALA KOMMUN

Namn:	Detaljplan för kvarteret Silverposten
Laga kraft:	2002-07-09
Planens syfte:	Planförslaget har tillkommit för att möjliggöra om- och tillbyggnader i kvar- teret Silverposten samt att i övrigt anpassa planen till befintliga förhållanden. Syftet är också att säkerställa karaktären i området för framtiden och därmed ett kulturhistoriskt värde.
Antal bygglöv på byggnad med skyddsföreskrift:	1
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	q: Värdefull miljö enl. 3 kap.12 § PBL, områdets karaktär får ej förvanskas.
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Nej

Annat skydd:	För Kv. Silverposten har en kulturhistorisk byggnadsinventering utförts av Västmanlands läns museum 1992 – 1993. Reviderad 2001. Utdrag ur denna är bilagd planbeskrivningen.
Antikvarisk kompetens:	Nej
Skyddets karaktär:	Skyddsföreskriften q omfattar hela kvarter.
Planområdets karaktär:	Detaljplanen omfattar kvarteret Silverposten bestående av 13 fastigheter beläget sydväst om Sala centrum. Kvarteret är uppdelat i småhustomter bebyggda med fristående bostadshus, de flesta från 1900-talets början. Exakta årtal för byggnadernas uppförande finns inte, men tomtindelningen i kvarteret har skett från 1896. Området karaktäriseras av fristående hus, symmetriskt placerade på relativt stora tomter. Till nästan samtliga fastigheter hör gårdsbyggnader som är ett tidstypiskt inslag från kvarterets tillkomsttid. Gårdsbebyggelsen är samlad i anslutning till fastighetsgränsen, indragen på tomten och är överlag välbevarad.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Nej, detaljplanen ingår ej i ett kulturmiljöprogram.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	2

Bygglov 1

Fastighet:	Silverposten 11
Byggnadstyp:	En-/tvåbostadshus
Beslutsdatum:	2004 06 22
Lovets omfattning:	Byte av fasadmaterial.
Omfattas av planbestämmelser:	q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Byggnaden har en ny stående pärlspontpanel avdelad med en list ca 1 meter från marken. Byggnaden har tilläggsisolerats med ca 5 cm, fönsterna har inte flyttats ut. Fasaden har liknande indelning som den enligt foto haft tidigare. De befintliga fönsterbågarna, som är av modernare typ, har delvis bevarats och renoverats. Nya fönster återfinns i utbyggnaden. Dessa har en utformning som kan förknippas med 1910-tal men de har energiglas och aluminiumprofil. Samtliga fönster har dekorativt utformade och profilerade nytillverkade fönsterfoder. Entrén och den ovanpåliggande balkongen har byggts in och blivit rum. På denna inbyggnad har sedan en farstuvist byggts till. Byggnadens panel har målats röd medan fönster och andra detaljer målats vita. Nya hängrännor har monterats och nya plåtdetaljer är av färdiglackerad typ med en orangeröd kulör. På taket har röda betongpannor lagts.
Analys:	Material och utformning är tidstypisk för byggnadens tillkomsttid. Takmaterialet är av modernare sort. Tillbyggnaden i sig har en utformning vilken kan upplevas som tidstypisk men de nya fönsterna samt farstuvisten ger ett modernt intryck. Positivt är att de äldre de befintliga fönstren är bevarade, trots att även de är av modernare typ. Tilläggsisoleringen, fönsterfodren och plåtarbetet är dock ej tidstypiska. Byggnaden upplevs ombyggd trots att delar av utformningen har en historiserande karaktär. Som helhet har ombyggnationen påverkat byggnadens kulturhistoriska värde negativt.

Indikator 3
Bygglövsindikator: 2

Indikator 4
Förvanskningindikator: 1

DETALJPLAN 8, SALA KOMMUN

Namn: Detaljplan för kvarteret Gruvstugan, Gruvleden mfl.

Laga kraft: 2004 04 30

Planens syfte: Syftet är att reglera fastighetsgränserna i kvarteret. Syftet är även att i planen utreda det kulturhistoriska värdet och föreslå lämpligt skydd för bevarande av stadsdelens miljö.

Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift: 3

Bestämmelser och formuleringar på plankartan: q: Värdefull miljö som omfattas av 3 kap 12 § PBL. Områdets karaktär får inte förvanskas.
f1: Ny bebyggelse ska utformas och placeras så att den ansluter till omgivningens karaktär

Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram: Nej

Annat skydd: Nej

Antikvarisk kompetens: Nej

Skyddets karaktär: Skyddsföreskriften q omfattar kvarteret Silverposten och har en allmän formulering som hänvisar till lagtexten och förvanskningsförbudet.

Planområdets karaktär: Detaljplanen omfattar fem kvarter sydväst om Sala centrum. Bebyggelsen består av en- till flerfamiljshus, symmetriskt placerade på stora tomter, samt ett uthus och gårdsbyggnader. Bebyggelsen är varierad i utseende och storlek. De äldsta kvarteren har tomtindelningar från 1896 och en majoritet av bebyggelsen tillkom under 1900-talets första decennier. Området kännetecknas av riklig grönska och stora trädgårdar med fruktträd. Tillsammans med gårdsmiljöerna är området unikt och återfinns inte i samma utsträckning någon annanstans i Sala.

Indikator 1
Kulturmiljöindikator: Nej, detaljplanen ingår ej i ett kulturmiljöprogram

Indikator 2
Detaljplaneindikator: 2

Bygglöv 1

Fastighet:	Fyndigheten 3
Byggnadstyp:	En-/tvåbostadshus
Beslutsdatum:	2005 07 15
Lovets omfattning:	Byte av fasadmaterial.
Omfattas av planbestämmelser:	q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Byggnaden är två våningar och har en liggande panel på det nedre våningsplanet och en stående på det övre vilka åtskiljs av ett listverk. Fönstren är av modernare typ. Två, tre och enkla luftern förekommer. Bågarna är rödmålade. Samtliga fönsterfoder har en dekorativ utformning och är liksom listverk och hörnfoder vitmålade. Takmaterial är blandat med betongtegel och plåt. Byggnaden har genom åren blivit till- och ombyggd.
Analys:	Byggnaden, som har tydliga drag av 1890-tal, har genom åren blivit till- och ombyggd. Viss 1890-talskaraktär finns dock bevarad. Den nya fasaden är en tidstypisk panel uppförd efter äldre framtagen panel. Panelen har avfärgats med en ljus gul kulör. I och med den nya panelen återfår huset dock en aning mer 1890-talskänsla. Fönsteromfattningarna är nytillverkade efter äldre modell som fanns på huset.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	3
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	3

Bygglöv 2

Fastighet:	Gruvsmeden 4
Byggnadstyp:	En-/ våbostadshus
Beslutsdatum:	2004 06 15
Lovets omfattning:	Tillbyggnad av inglasad balkong
Omfattas av planbestämmelser:	q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Lovet omfattar tillbyggnad och inglasning av en redan befintlig balkong. Byggnaden som är uppförd 1904 är kraftigt ombyggd. År 1974 genomfördes en ombyggnation varpå den nuvarande stående lockpanelen troligtvis tillkom. Antagligen är befintlig balkong från denna ombyggnation. Balkongen är belägen på byggnadens södra kortsida och har samma bredd som huset. Balkongen har en stående panel och fasaden domineras av stora fönster av modernt snitt. Den lovgivna åtgärden innebär att den befintliga balkongen förlängs mot öster med ett helglasat väggparti.

Analys: Den lovgivna åtgärden påverkar byggnadens karaktär, som dock redan är kraftigt förändrad. Den inglasade balkongen är av typen uterum av modernt snitt. Enligt inventeringen från 1992 stod på den aktuella platsen ett där tidigare ett växthus.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 3

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 1

Bygglov 3

Fastighet: Gruvstugan 9

Byggnadstyp: En-/ tvåbostadshus

Beslutsdatum: 2004 06 11

Lovets omfattning: Nybyggnad av plank

Omfattas av planbestämmelser: q

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

Enligt bygglov ska planket tillverkas i trä och målats i engelskt rött med beige detaljer. Planket har en höjd på ca 2 meter och uppförs i råspontad panel till en höjd på 1,65 meter. Därefter finns ett öppet mellanrum som avslutas med en överliggare. Planket uppförs i tomtgräns mot Gruvstugan 8 samt mot Gruvvägen. Mot fastigheten Gruvstugan 8 uppförs planket lägre med liknande utformning till en höjd av 1,2 meter. Vid platsbesök har enbart staket mot Gruvstugan 8 uppförts. Planket hade delvis uppförts i den lägre höjden. Den tänkta överliggaren var inte på plats. Planket var avfärgat i rött med vita detaljer.

Analys: Planket, som delvis ska fungera som bullerplank, framstår som något kompakt och inte så diskret. Utformningen och de vita detaljerna upplevs vara dominant i området. Så väl utformningen som färgsättningen av planket kunde ha varit bättre anpassad till miljön.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 1

Indikator 4
Förvanskningensindikator: 1

DETALJPLAN 9, SKINNSKATTEBERGS KOMMUN

Namn:	Detaljplan för del av Hallstahammar, Norra delen av Hammartorget.
Laga kraft:	2000 04 07
Planens syfte:	Planen upprättas för att ge Hammartorget en bättre avslutning i den norra delen. Vegagatan ges en ny sträckning norr om den s k Läkarvillan och ansluter till Storgatan vid Vegaplan. Läkarvillan som därigenom kommer att ingå i Hammartorget, skall bevaras och kompletteras med en större byggrätt som ger torget en avslutande fond mot norr.
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	1
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	q: Byggnad som omfattas av 3 kap 12 § PBL f1: Ny bebyggelse skall exteriört anpassas till befintlig byggnad.
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Nej
Annat skydd:	Skinnskattebergs station är byggnadsminne.
Antikvarisk kompetens:	Nej
Skyddets karaktär:	Skyddsföreskriften q omfattar en byggnad, den s k Läkarvillan.
Planområdets karaktär:	Detaljplanens område omfattar vägkorsningen Storgatan / Vegagatan i Hallstahammars tätort. Planområdet ligger norr Hallstahammars centrum som domineras av en tidstypisk centrumbebyggelse från 1960- och 70- tal. Planområdet omfattar även den s k Läkarvillan, uppförd som läkarmottagning under 1930-talet. Byggnaden är en funkisbyggnad och skiljer sig i sitt arkitektoniska uttryck tydligt från den övriga bebyggelsen i området.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljöprogram. Nej, inga planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	1

Bygglov 1

Fastighet:	Eriksbo 1:2
Byggnadstyp:	Stationsbyggnad
Beslutsdatum:	2001
Lovets omfattning:	Ändrad användning av stationshus till restaurang
Omfattas av planbestämmelser:	Q
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Skinnskattebergs station har fått ändrad användning till restaurang. Tidigare stod stationshuset tomt. I och med att restaurangen öppnande har en del ombyggnationer skett i stationshusets inomhusmiljö. Bland annat har ett kök installerats. Dessutom har en pub byggts i det gamla rummet för

godsmottagning. Byggnadens exteriör och väntsal var särskilt utpekad i beslutet till byggnadsminnet. Visst underhåll och reparationsarbete har genomförts i väntsalen. Likaså har ventilation monterats som en låda på stationsbyggnadens västra fasad. Ändringar, ombyggnationer och underhåll har varit under antikvarisk kontroll.

Analys: Den ändrade användningen av Skinnskattbergs järnvägsstation har visserligen medfört förändringar av byggnadens interiörer. Förändringarna i sig innebär dock inte att nuvarande användning motverkar bevarandet av stationshuset.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 4

Indikator 4
Förvanskingsindikator: 3

DETALJPLAN 10, VÄSTERÅS KOMMUN

Namn: Detaljplan för del av kv. LOTHAR (Östermalm) i Västerås Dp1443.

Laga kraft: 2001 04 24

Planens syfte: Planändringen skall göra det möjligt att bygga ett bostadshus öster om Officershuset och skapa byggrätt för ny byggnad innehållande bostäder och verksamheter i korsningen Timmermangatan/ Karlsgatan samt att bygga om och rusta upp befintlig byggnad vid Timmermangatan. Det nya bostadshuset byggs som en förlängning av Officershuset, vilket innebär att del av Stora Gatan överförs till kvartersmark. Detta medför avsmalning av Stora Gatan. I detaljplanen ingår även Officershuset och Aroshuset samt parkering mellan Aroshuset och Stora Gatan.

Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift: 5

Bestämmelser och formuleringar på plankartan:

Q: Användning anpassad till byggnadens kulturvärden
n: Träd får inte fällas
f: Utanpåliggande balkonger får inte anordnas mot gata
f1: Ny byggnad skall utformas med sockelmarkering och taklist som ansluter till inyliggande byggnad.
o1: Undantag från kravet att anordna hiss medges för inredande av lägenheter på vind. Vind får inredas till bostäder inom befintlig byggnadsvolym.
q: Särskild värdefull byggnad som avses i PBL 3:12
q1: Byggnad får inte rivas.
q2: Befintliga fasaddetaljer skall bevaras.
q3: Underhåll ska ske med traditionella material och metoder
a1: Bygglov krävs för underhållsätgärd som avser byggnads yttre.

Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram: Ja. Västerås stadsbebyggelse, Kulturhistorisk byggnadsinventering i Västerås kommun, 1980.

Annat skydd: Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård.

Antikvarisk kompetens: Ja

Skyddets karaktär: Skyddsföreskrifterna är fördelade mellan de tre äldre byggnaderna. Skyddsföreskriften på byggnaden mot Timmermangatan är inte lika omfattande som på de andra två. Hänsynsbestämmelse återfinns endast på byggrätten mot Stora Gatan.

Planområdets karaktär:	Detaljplanen omfattar kvarteret Lothar beläget i stadsdelen Östermalm i centrala Västerås. Området angränsar till ABB:s gamla industri- och kontorskvarter Mimer och Melker samt till ASEA:s arbetarbostäder. Inom planområdet återfinns tre äldre byggnader: officershuset, Aroshuset samt Timmermansgatan 1b. Inom området återfinns även parkeringar och några äldre träd. Officershuset uppfördes 1905 som butiks- och bostadshus. Bostäderna erbjöds till officerare vid Västmanlands regemente. Byggnaden är ett av få exempel på jugendarkitektur i Västerås. Idag innehåller byggnaden i huvudsak kontor och affärsverksamhet. Aroshuset uppfördes 1919 och är ritad av den i Västerås kända arkitekten Erik Hahr.
Indikator 1 Kulturmiljöindikator:	Byggnaden uppfördes av Föreningen Folkets hus och park och är nära förknippad med de två stora industriföretagens historia i Västerås. Huset används idag som samlingslokal och kontor. Det tredje huset i området, Timmermansgatan 1b, är troligtvis, liksom flera byggnader i området, uppfört som bostadshus till anställda på ASEA. Byggnaden uppfördes på 1910-talet och har en tidstypisk samt för området karaktäristisk utformning. Byggnaden har innan planändringen varit lokal för högskolans verksamhet. Samtliga byggnader i området är medtagna i Kulturmiljöprogrammet för Västerås stad. Planändringen medför även en möjlighet att uppföra ett bostadshus öster om Officershuset samt skapa en byggrätt för en ny byggnad innehållande bostäder och verksamheter i korsningen Timmermansgatan/Karlsgratan.
Indikator 2 Detaljplaneindikator:	Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljöprogram. Ja, planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns. 4

Bygglöv 1

Fastighet:	Lothar 3
Byggnadstyp:	Kontor och verksamhetslokal
Beslutsdatum:	2003 03 12
Lovets omfattning:	Uppförande av ventilationskanal.
Omfattas av planbestämmelser:	Q, q, q1, q2, q3, o1, a1, f
Genomförda åtgärder Beskrivning:	En ventilationskanal har monterats på byggnadens fasad och tak. Ventilationskanalen sträcker sig från övre delen av trapphussektionen ut efter hela byggnadshöjden vidare upp till en befintlig plattform på taket. Kanalen är rund och uppförd i virad metall. Kanalen har målats med lika kulör som fasadfärg och takfärg.
Analys:	Varken placeringen och utformningen av ventilationskanalen är diskret, vilket vore önskvärt. Trots att den döljs något i och med att den är målad i liknande kulör som fasad och tak är den framträdande och påverkar byggnadens kulturhistoriska värde negativt.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	1
Indikator 4 Förvanskningindikator:	1

Bygglöv 2

Fastighet:	Lothar 3
Byggnadstyp:	Kontor och verksamhetslokal
Beslutsdatum:	Förhandsbesked 2005 06 07
Lovets omfattning:	Ändrad av användningssätt från vind till bostäder. Nybyggnad av lägenheter (inredning av vind)
Omfattas av planbestämmelser:	Q, q, q1, q2, q3, o1, a1, f
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Det inlämnade bygglovet innebär att bostäder ska inredas i Officershusets vindsvåning. Förslag innebär upptagning av fönster på takfallet, liksom uppförande av ett antal balkonger på takfallet mot gården. Bygglövet har ej godkänts men kommunen har gett positivt förhandsbesked angående nybyggnation av lägenheter på vinden. Kommunen har även ställt krav på antikvarisk sakkunnig.
Analys:	Inredning av vind bör inte ses som negativt, så länge användningen ej påverkar de kulturhistoriska värdena. Det inlämnade bygglovet påverkar dock dessa negativt, men detta är inte ett slutgiltigt förslag.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	2
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	1

Bygglöv 3

Fastighet:	Lothar 5
Byggnadstyp:	Samlingslokal och kontor
Beslutsdatum:	2005 05 04
Lovets omfattning:	Invändig ombyggnad och upptagande av två fönster.
Omfattas av planbestämmelser:	Q, q, q1, q2, q3, o1, a1, f
Genomförda åtgärder Beskrivning:	Invändig ombyggnation av lokal till kontor vilket medför att två fönster tas upp på östra fasaden. Ärendet har gått på internremiss till stadsantikvarien i Västerås kommun som avlog förslaget med hänvisning till q-bestämmelsen. Frågan om upptagningen av fönster har dragits tillbaka från bygglovet.
Analys:	Den invändiga ombyggnationen har ej kunnat synas på plats. Avstyrkandet av upptagning av fönster följer gällande bestämmelser.
Indikator 3 Bygglövsindikator:	4
Indikator 4 Förvanskningssindikator:	3

Bygglov 4

Fastighet:	Lothar 2
Byggnadstyp:	Bostadshus
Beslutsdatum:	2001 08 21
Lovets omfattning:	Nybyggnad av flerbostadshus samt anordnande av takkupor på befintligt flerbostadshus.
Omfattas av planbestämmelser:	q, q1, o1, a1, f, fl
Genomförda åtgärder Beskrivning:	I Lothar 2 har ett nytt flerbostadshus uppförts. Likaså har ett befintligt hus renoverat och inretts till bostadshus. Det nybyggda huset ligger i direkt anslutning till Officershuset och utmed Stora Gatan. Byggnaden har samma våningshöjd och har tagit upp vissa karaktäristiska drag från Officershuset så som markerad sockelvåning och listverk. Byggnaden har dock ett tydligt eget och modernt arkitektoniskt uttryck. Den äldre byggnaden, Timmermansgatan 2, har renoverats. Äldre fönster har ersatts med nya i likadan utformning. Fasaderna har putsats om och dörrar har bytts. Två vindskupor har tagits upp på taket. Dessa är likadana som redan befintliga på takfallet mot Timmermansgatan.
Analys:	Det nyuppförda flerbostadshuset har ett modernt arkitektoniskt uttryck och har anpassat vissa detaljer efter den äldre närliggande byggnaden vilket anges tydligt i hänsynsbestämmelserna. Den äldre byggnaden har på ett varsamt sätt blivit renoverad.
Indikator 3 Bygglovsindikator:	4
Indikator 4 Förvanskningsindikator:	3

Bygglov 5

Fastighet:	Lothar 2
Byggnadstyp:	
Beslutsdatum:	2001 11 15
Lovets omfattning:	Nybyggnad av miljöbod samt plank.
Omfattas av planbestämmelser:	q, q1, o1, a1, f, fl
Genomförda åtgärder Beskrivning:	En miljöbod och plank har uppförts i fastighetsgränsen mot Lothar 3. Miljöboden har putsade fasader, gavelfasaderna har avfärgats i ockra och övriga i ljusgrått. Takmaterialet är rött lertegel och fönsterbågar är i trä. Planket är uppfört som stolpverk med stående panel. På plankets övre del har det monterats dekorationsbrädor i en fackverks-liknande utformning. Däröver har en överliggare monterats. Panelen har täckmålat i en ljusgrå kulör och dekorationsbrädorna i en mörkare grå.

Analys:	Miljöboden har ett modernt uttryck, smälter bra in i miljön och korrelerar med det nybyggda huset i kvarteret. Planket fungerar som en naturlig avskiljare mellan bostadshusets kvarter och parkeringsområdet.
Indikator 3 Bygglovsindikator:	3
Indikator 4 Förvanskingsindikator:	3

DETALJPLAN 11, VÄSTERÅS KOMMUN

Namn:	Ändring av detaljplan för Bernsborg, Blåsbo, Västerås
Laga kraft:	2001 05 25
Planens syfte:	Planändringen grundar sig på att fastigheterna ingår i ett område som, enligt det av kommunfullmäktige den 19 juni 1985 antagna bevarandeprogrammet, utgör värdefull miljö där särskild hänsyn skall tas till områdets egenart. Vissa byggnader har dessutom stort historiskt eller konstnärligt värde som inte får förvanskas.
Antal bygglov på byggnad med skyddsföreskrift:	4
Bestämmelser och formuleringar på plankartan:	<p>q: Värdefull miljö, enligt plan- bygglagen PBL kap 3 § 12. Ursprungliga material och färgsättning skall användas vid underhåll och upprustning av byggnaden. Tillbyggnader och inglasade uteplatser och altaner får inte förekomma om det skulle förvanska områdets helhet och karaktär.</p> <p>q1: Värdefull miljö, enligt plan- och bygglagen PBL kap 3 § 12. Ändring av en byggnad får inte förvanska dess karaktär eller anpassning till omgivningen. Ny bebyggelse skall utformas med särskild hänsyn till omgivningens egenart.</p> <p>Ändrad lovplikt: Bygglov krävs för att färga om en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader.</p>
Ingår planen i ett kulturmiljövårdsprogram:	Ja. Västerås stadsbebyggelse, Kulturhistorisk byggnadsinventering i Västerås kommun, 1980.
Annat skydd:	Nej
Antikvarisk kompetens:	Ja
Skyddets karaktär:	Skyddsföreskriften har två nivåer. Den ena skyddsföreskriften ger detaljhänvisningar angående underhåll och tillbyggnader i form av inglasade uteplatser. Den andra skyddsföreskriften är mer allmänt hållen och ger hänvisningar kring ny bebyggelse. Planområdet är indelat i tre områden och skyddet är fördelat i olika kombinationer över dessa.
Planområdets karaktär:	Detaljplanen omfattar kvarteret Bernsborg beläget i området Blåsbo, nordväst om Västerås stadskärna. Området Blåsbo är ett villaområde där huvuddelen av bebyggelsen uppfördes vid 1900-talets början. I området uppfördes bl a en av de första byggnadsföreningarna vid 1800-talets slut. Blåsbo karaktäriseras av stora en- och flerfamiljshus uppförda vid 1900-talets första årtionde. Kvarteret Bernsborg ligger strax öster om Svartån på en plåtå i kuperad terräng. På platsen

fanns tidigare sommarparadiset Bernsborg som uppfördes i början av 1800-talet till Karlslunds herrgård. Byggnaden revs på 1970-talet. I området återfinns ett antal villor, huvudsakligen uppförda vid 1900-talets första årtionden, samt ett 30-tal radhus uppförda under 1970-talet. Radhusen är ritade av Arkitektbyrån KLLK Arkitekter AB. Radhusen är goda representanter för 1970-talets ideal, främst genom färgsättning, materialval men även med den homogena och enhetliga karaktär som området besitter.

Indikator 1
Kulturmiljöindikator:

Ja, detaljplanen ingår i ett kulturmiljövårdsprogram.
Ja, planbestämmelser som reglerar bevarandet av de kulturhistoriska värdena återfinns.

Indikator 2
Detaljplaneindikator:

2

Bygglov 1

Fastighet:

Bernsborg 38

Byggnadstyp:

Bostadshus

Beslutsdatum:

2005 05 10

Lovets omfattning:

Lov för 3 stycken parkeringsplatser.

Omfattas av planbestämmelser:

q1

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

Bygglovet omfattar ett permanent lov för tre stycken parkeringsplatser på fastigheten. Parkeringsplatserna är uppförda utefter en lokalgata och direkt utanför bostadshuset på fastigheten.

Analys:

De redan befintliga parkeringsplatserna påverkar inte de kulturhistoriska värdena negativt.

Indikator 3
Bygglovsindikator:

2

Indikator 4
Förvanskningindikator:

3

Bygglov 2

Fastighet:

Bernsborg 39

Byggnadstyp:

Enbostadshus

Beslutsdatum:

2003 06 04

Lovets omfattning:

Inbyggnad av balkong.

Omfattas av planbestämmelser:

q1

Genomförda åtgärder
Beskrivning:

Byggnaden är uppförd vid 1900-talets början i nationalromantisk stil. Byggnaden har, ovanpå byggnadens entréparti, en delvis inbyggd balkong. Lovet innebär att balkongens öppning inglasas med fönster likadana som husets övriga

fönster. Syftet med inglasningen är att skapa ytterligare ett rum på byggnadens andra våning.

Analys: Vid fältstudie har de åtgärder som lovet omfattar har ännu ej genomförts. Den lovgivna inglasningen kan dock tyckas påverka byggnadens karaktär negativt. Denna typ av balkong är karaktäristisk för byggnader uppförda i nationalromantisk stil. Trots att en viss anpassning av tänkta åtgärder skett påverkar en inglasning av balkongen byggnadens kulturhistoriska värden negativt.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 1

Indikator 4
Förvanskningssindikator: 1

Bygglov 3

Fastighet: Bernsborg 47

Byggnadstyp: Enbostadshus

Beslutsdatum: 2005 03 02

Lovets omfattning: Ändring av fasadmaterial, rivning av befintliga uteplats samt anordnande av ny uteplats.

Omfattas av planbestämmelser: q1

Genomförda åtgärder
Beskrivning: På villan har ett äldre fasadmaterial tagits av typen av fasadtegel tagits bort. Byggnaden har idag en gul slätputs med vita slätputsade fönsteromfång samt hörnkedjor. Den tidigare uteplatsen har idag ersatts med en ny. Uteplatsen står på en stengrund och följer hela gavelns längd. Uteplatsen består av två delar, en altan och ett glasat uterum. Hela uteplatsen omgärdas av ett dekorativt utformat räcke.

Analys: Utförda åtgärder har inte påverkat byggnadens kulturhistoriska värde negativt. Det tidigare fasadmaterialet har ersatts med ett för huset mer tidstypiskt material. Uteplatsen är mer anpassad och korrelerar mer med huset än vad tidigare uteplats gjorde.

Indikator 3
Bygglovsindikator: 3

Indikator 4
Förvanskningssindikator: 3

Bygglov 4

Fastighet: Bernsborg 47

Byggnadstyp: Enbostadshus

Beslutsdatum: 2005 03 02

Lovets omfattning: Tillbyggnad på garage med förråd.

Omfattas av planbestämmelser: q1

Genomförda åtgärder

Beskrivning:

Befintligt garage byggs till med ett förråd. Tillbyggnaden uppförs i träpanel lika garaget. Taket täcks med papp.

Analys:

Tillbyggnaden är anpassad både med material och utformning till befintligt garage. Tillbyggnaden påverkar därför inte miljöns kulturhistoriska värde negativt.

Indikator 3

Bygglovsindikator:

2

Indikator 4

Förvanskningssindikator:

3

